

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 527 del 30/6 al 13/7 de 2021 2,5 €

Una ampliació plena d'irregularitats

El projecte d'Aena per a l'aeroport del Prat topa amb els incompliments de les directives mediambientals europees, amb la manca de terrenys de compensació i amb els acords contra el canvi climàtic

pàg. 4-11

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Guillem Martí i Guille Larios | cruïlla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Bernat Solé i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Elena G. Ruiz, Jofre Figueras i Eloi Latorre | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Joan Castellà | espina@directa.cat
Fotografia
Victor Serri | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Maria Conill | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Miriam Tijani | correccio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Jordi Vilaró | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Irene Selvaggi | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord. El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: VICTOR SERRI I PAU FABREGAT

SUMARI

A FONS

4-11

Una ampliació inviable i insostenible
Les condicions de preservació del delta del Llobregat dictades per la Comissió Europea, l'oposició d'ajuntaments i entitats i els impactes de la pandèmia i el canvi climàtic en els hàbits de mobilitat fan inviable l'ampliació de l'aeroport del Prat. Un reportatge de Gemma Garcia i Jesús Rodríguez. Fotos de Victor Serri i infogràfics de Diego Muñoz.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Andreas Malm
Bart Grugeon conversa amb el professor d'Ecologia Humana a la Universitat de Lund, a Suècia. Té clar que les institucions que ens governen no evitaran un augment catastròfic d'emissions de gasos d'efecte hivernacle. Fotos de Freddy Davies.

IMPRESSIONS

16-18

El Tarajal i els drets humans
Un article de l'educadora social i antropòloga Núria Empez Vidal. Amb il·lustració de Patricia Cornellana.

El temps per fer esport
Reflexió de Pau Mateu, doctor en ciències de l'Activitat Física i l'Esport amb il·lustració d'Eugènia Trallero.

CRUÏLLA

19-21

Superar obstacles pujant als cims
Un reportatge de Sònia Calvó Carrió que ens explica la filosofia i les activitats d'entitats com Rodamunt. Una associació sense ànim de lucre i amb voluntariat que té l'objectiu de fer de la muntanya un lloc accessible per a persones amb mobilitat reduïda.

RODA EL MÓN

22-26

Dona, saharui i refugiada
Un reportatge d'Esther Tena amb fotos del projecte col·laboratiu Luafi.

Condemna als civils de la regió Tigre
Nacho Ibáñez analitza els impactes humanitaris de l'enfrontament entre el govern d'Etiòpia i els secessionistes.

EXPRESSIONS

27-31

El Montalbán més polític i profètic
Reportatge d'Ivan Alcázar Serrat amb il·lustracions de Marc Méndez.

Salta la lluna
Un relat de David Tinoco amb il·lustració de Marc Tresserra.

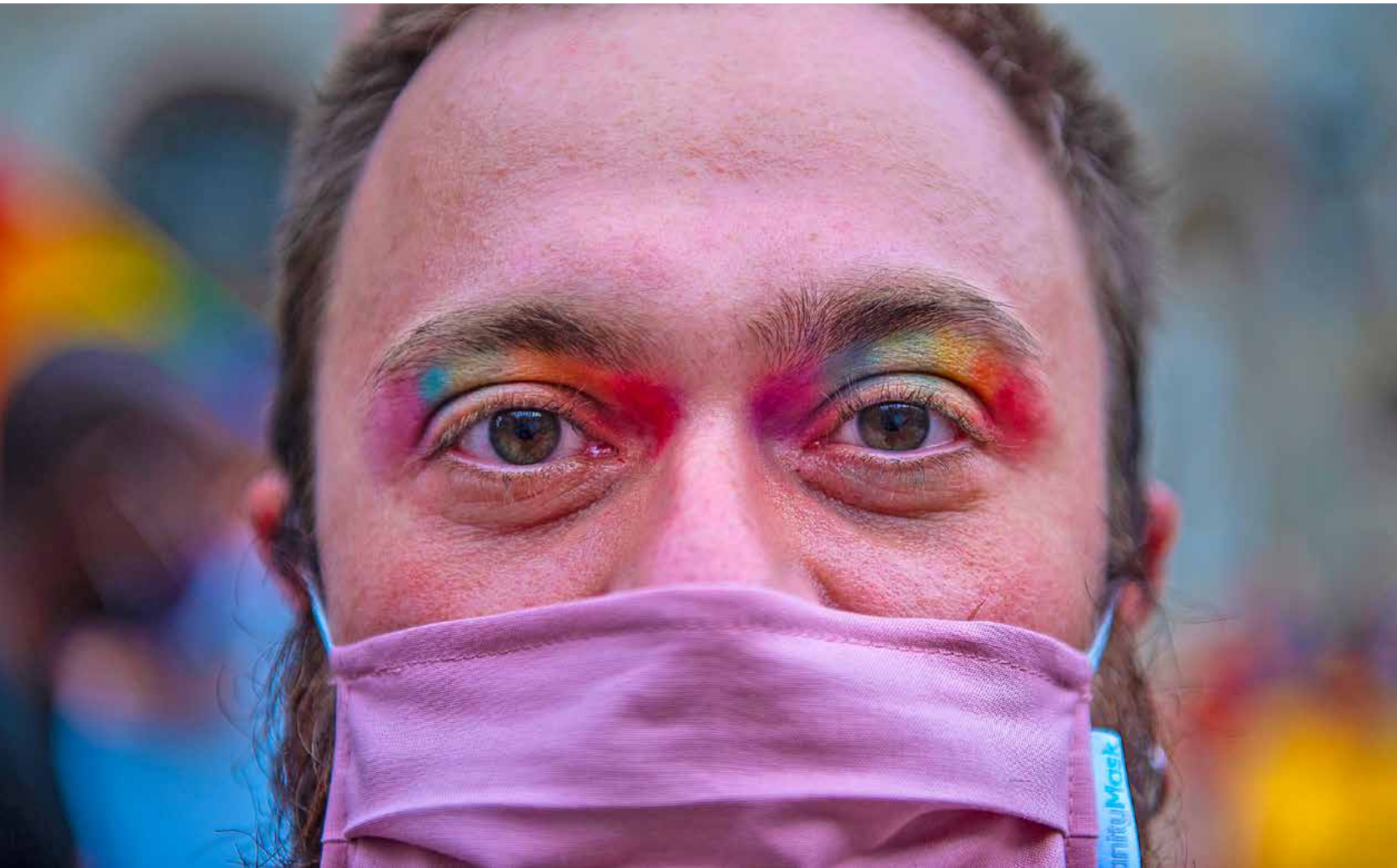
INDIRECTA

32

Entrevista a Priscillia Ludosky
La veterana activista del moviment Armilles Grogues respon les preguntes d'Àlex Romaguera. Concentra les seves reivindicacions en una democràcia directa i en avançar cap a la justícia ambiental. Fotografies de Samuel Schalch.

Més que mil paraules

XAVI ARIZA @Fotomovimiento | Una persona amb maquillatge de l'arc de Sant Martí celebra, rere una mascareta, el Dia de l'Orgull en la 45a edició de la manifestació reivindicativa, que sota el lema "Ho volem tot" va recórrer el dissabte 26 de juny el centre de Barcelona. Durant les passades setmanes, l'avantprojecte de llei trans d'àmbit estatal ha estat un dels temes de debat dels moviments feministes i LGTBIQ+.

**FES-TE SÒCIA DE
LA COOPERATIVA**
I GAUDEIX DEL
CARNET DIRECTA

Fes el pas i aprofita els múltiples
descomptes en projectes de l'ESS
arreu dels Països Catalans

Consulta'ls aquí
cooperativa.directa.cat

EL PROJECTE D'AENA VULNERA **ELS ACORDS** **MEDIAMBIENTALS**

El pla d'ampliació de la tercera pista de l'aeroport del Prat es contradiu amb les exigències de la Comissió Europea per protegir el delta del Llobregat, recollides en un document al qual la 'Directa' ha tingut accés en exclusiva, i amb l'Acord de París contra el canvi climàtic

Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega
Jesús Rodríguez | @albertmartnez

Els 54.000 metres quadrats que haurien d'haver dibuixat un corredor biològic entre els paratges naturals d'El Remolar-Filipines i els Reguerons es van convertir en tres pàrquings de l'aeroport Josep Tarradellas Barcelona-el Prat per a vehicles de luxe, autobusos i taxis. Les grans esplanades de formigó són la imatge gràfica que l'administració de l'Estat espanyol i del govern català incompleixen les mesures de protecció mediambiental a les que s'havien compromès amb la Comissió Europea (CE) com a compensació per l'anterior ampliació de la infraestructura aeroportuària executada fa quinze anys.

Malgrat que el 2006, en sintonia amb el compromís de preservar-los com a corredor biològic, la Generalitat va catalogar els terrenys com a Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA), un any més tard hi entraven les excavadores per cimentar-los i fer-hi també una gran cafeteria i uns lavabos públics per a personal de l'aeroport. Cap avaluació d'impacte mediambiental prèvia,

cap comunicació a les autoritats europees. La destrucció d'aquest paratge natural, conegut com a Can Sabadell, vulnera les directives comunitàries d'Hàbitat i de les Aus.

El cas del corredor biològic trencat pels tres enormes pàrquings pesa com una llosa sobre les intencions de l'operadora de la infraestructura (Aena) i del govern de Pedro Sánchez d'ampliar de nou l'aeroport amb una nova terminal i la prolongació en 500 metres de la tercera pista, el que suposaria la destrucció total de la llacuna de la Ricarda, epicentre de la biodiversitat del delta del Llobregat. Virginijus Sinkevicius, comissari de Medi Ambient de la Unió Europea, en una comunicació de dinou pàgines a la que la DIRECTA ha tingut accés en exclusiva, assenyala que "en autoritzar la construcció dels aparcaments sense una prèvia avaluació apropiada per a la ZEPA ES0000146 delta del Llobregat, el Regne d'Espanya ha incomplert les obligacions que li pertoquen en virtut de l'article 6, apartat 3, de la directiva sobre hàbitats".

Les paraules que dirigeix el comissari a la ministra d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació

del govern espanyol, Arancha González Laya, no es queden aquí. En aquest document, que forma part d'un procediment d'infracció de la legislació mediambiental comunitària, llista de manera exhaustiva els incompliments i les inaccions de les autoritats espanyoles i catalanes relatives a la protecció de la fauna i la flora deltaica. I retreu amb contundència a l'executiu espanyol que diverses espècies d'aus hagin desaparegut de la zona a conseqüència de l'anterior ampliació de l'aeroport: el corriol camanegre, la terrerola comuna, el trobat, l'arpella comuna o el morell xocolater.

El document, amb data de 18 de febrer de 2021, va caure com un gerro d'aigua freda sobre la direcció d'Aena i el seu president Maurici Lucena (PSC) va optar per prémer l'accelerador. L'objectiu: aconseguir consens institucional i mediàtic per respondre la CE respecte als incompliments passats i sobre el projecte d'ampliació futura. Però per ara, no se n'està sortint. Els plens dels ajuntaments del Prat, Barcelona, Gavà i Viladecans, així com el Parlament de Catalunya, ja s'hi han posicionat en contra.

Un avió s'enlaira
de la pista 3 de
l'aeroport del Prat
passant per sobre
de la llacuna de
la Ricarda
/ VÍCTOR SERRI
@_ittos_

Els plens del Prat, Barcelona, Gavà i Viladecans, així com el Parlament de Catalunya, ja s'hi han posicionat en contra

El 70% dels terrenys proposats com a compensacions per l'ampliació coincideixen amb els que ja es preveia protegir

“A diferència de fa vint anys, ara tenen un procés d'infracció obert i això pesa. Ells volen arribar a la Comissió amb la idea que aquí està tothom d'acord, però ho tenen complicat”, alerta el patrenc José García, vicepresident de Depana - Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural. L'entitat és la que històricament més ha batallat administrativament i judicialment per la preservació del delta del Llobregat i la que, per mitjà d'una queixa, ha aconseguit que la CE es concentri en el que està passant amb relació a l'aeroport del Prat.

La trampa de les compensacions

Amb la idea d'aconseguir que l'aeroport del Prat es converteixi en un centre de connexió internacional on el nombre de vols intercontinentals superi el 8% actual i s'apropi al 40%, com en el cas de Heathrow (el Regne Unit), Aena pretén incrementar la capacitat d'enlairaments i aterratges amb l'allargament de la tercera pista, el que suposaria la destrucció de 47 hectàrees de terrenys protegits de la llacuna de la Ricarda, inclosos en la Xarxa Natura 2000. L'ampliació només seria

possible “per raons imperioses d'interès públic de primer ordre”, en aplicació de l'article 6 de la directiva Hàbitats, i en cas de fer-se, hauria d'anar acompanyada d'una proposta de compensacions: nous terrenys per protegir o renaturalitzar que supleixin el valor mediambiental soscavat.

Aena treballa amb una proposta -a la que ha tingut accés la DIRECTA- on el 70% dels terrenys proposats com a compensacions de la futura ampliació -unes 280 hectàrees- coincideixen amb els que el govern català preveu protegir, a requeriment de la CE, per reparar els incompliments de l'ampliació de fa quinze anys. La coincidència es plasma en un document de treball que el Departament de Territori i Sostenibilitat va presentar el passat mes de març als ajuntaments del Prat, Gavà i Viladecans. “Això no es pot fer i la Comissió Europea segur que no ho permetrà”, conclou José García, de Depana. Per contra, fonts consultades per la DIRECTA del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya, creat fa poc, diuen que la proposta que han »

3.3.c Conclusión

19. Al autorizar la construcción de los aparcamientos en cuestión sin una previa evaluación apropiada de sus implicaciones para la ZEPA ES0000146 Delta del Llobregat, el Reino de España ha incumplido las obligaciones que le incumben en virtud del artículo 6, apartado 3, de la Directiva sobre hábitats.

3.5.b Deterioro acreditado del Lugar ES0000146 Delta del Llobregat

31. Es sabido que la pérdida y el deterioro de hábitats constituyen las principales amenazas para las especies silvestres y están estrechamente vinculados a la expansión de infraestructuras de transporte, la construcción de viviendas y otras actividades humanas. Las autoridades españolas admitieron explícitamente en el contexto del expediente EUP(2013)5866⁴³ que, en muchos casos, la reducción de los hábitats y de las poblaciones de varias especies se debió a la incidencia de las enormes presiones humanas que el lugar sufre. Pese a que las causas de tal deterioro son diversas⁴⁴, las autoridades españolas han admitido expresamente que, en muchos casos la reducción de los hábitats y de las poblaciones de varias especies es debida al impacto de proyectos tales como la ampliación del aeropuerto o el encauzamiento y desvío del río Llobregat⁴⁵.

3.5.c Principales especies de aves afectadas por el deterioro sufrido por la ZEPA ES0000146 Delta del Llobregat

32. La información facilitada por las autoridades españolas en el contexto de la solicitud de información EUP(2013)5866⁴⁶ confirma que los hábitats de varias especies de aves que motivaron la designación de la ZEPA ES0000146 Delta de Llobregat han sufrido un deterioro importante en los últimos años. A modo de ejemplo, de dicha información se desprende que las poblaciones invernantes de especies de anátidas en el delta del Llobregat han disminuido casi un 70 % en el periodo 2002-2015, pasando de unos 5 000 ejemplares en 2002 a 1 554 en 2015.

34. No obstante reconocer el deterioro de los hábitats que albergan varias especies de aves protegidas y la alteración de especies, que podrían ser importantes en relación con los objetivos de la Directiva⁴⁹, las autoridades españolas no han adoptado ninguna medida significativa para detener e invertir dicho deterioro y alteración, tal como exige el artículo 6, apartado 2.

35. Por consiguiente, la Comisión considera que el Reino de España ha incumplido las obligaciones que le incumben en virtud del artículo 6, apartado 2, de la Directiva sobre hábitats, al no haber adoptado las medidas adecuadas para evitar, en la ZEPA ES0000146 Delta del Llobregat, el deterioro de los hábitats naturales y de los hábitats de especies, ni las alteraciones que repercuten en las especies que motivaron la designación de dicha zona.

La comunicació de dinou pàgines que la Comissió Europea va fer arribar a la ministra espanyola Arancha González Laya enumera nombrosos incompliments de les directives d'hàbitats i aus, tant per part de l'Estat espanyol com del govern català.

com s'evitaria una pujada del 33 % en les emissions de CO₂ -un càlcul de l'agència pública Barcelona Regional- si es passés de 53 a 70 milions de passatgers. Alhora, l'augment de contaminació entra en contradicció amb els compromisos adoptats per l'Estat espanyol en els Acords de París, així com amb la Llei catalana de canvi climàtic per combatre l'escalfament global. A més, donen per fet que l'increment de vols i passatge es produirà si la infraestructura ho permet, obviat els impactes que la pandèmia i la constatació del canvi climàtic poden tenir en els hàbits del turisme i de la mobilitat del sector negocis.

En aquest sentit, l'expert en estratègia de transport aeri Pere Suau-Sanchez adverteix que el 2024 és la data prevista del "mercat recuperat" després de la COVID-19, però puntualitza que no se sap encara quines característiques quantitatives i qualitatives tindrà. L'aparició del fenomen *flygskam* a Suècia -país d'on és Greta Thunberg, icona d'una generació juvenil activada contra el col·lapse ecològic-, que significa, literalment, "la vergonya de volar", ha posat en alerta la indústria aeronàutica i Rickard Gustafson, cap de l'aerolínia sueca SAS,

Aena garanteix un increment de vols si la infraestructura ho permet i obvia els impactes del canvi climàtic i la pandèmia

El fenomen social conegut com a "vergonya de volar" ha reduït l'ús dels avions a Suècia i altres països escandinaus

» de fer arribar a la Comissió Europea "encara no s'ha concretat", ni tampoc el nombre exacte d'hectàrees proposades.

Des de la gerència del Consorci per a la Protecció i la Gestió dels Espais Naturals del Delta del Llobregat, Maria José Albaladejo assegura que la compensació és "impossible" i que "l'impacte que generaria l'ampliació, no només a la Ricarda sinó al conjunt de l'ecosistema, és inasumible". A més, afegeix, "no hi ha hectàrees amb què 'compensar' i per això Aena arriba a plantejar zones que en el

seu dia ja haurien d'haver protegit, com el parc litoral del Prat, o algunes que ja estan en vies de ser protegides".

Des de la plataforma Zeroport, que aglutina vora un centenar d'entitats i col·lectius contraris al projecte, exigeixen la retirada "immediata i sense condicions" dels plans d'ampliació de l'activitat i de les infraestructures del port i l'aeroport presents i futurs, així com la reducció de línies de vols i rutes de transport marítim.

Obviat l'emergència climàtica

El 2 de juny, Foment del Treball presentava a la seu d'ESADE un manifest signat per 175 empreses, gremis i cambres professionals, entitats financeres o lobbies com el Grupo Godó. "Sí a l'ampliació de l'aeroport" apareixia amb lletres gegants a la pantalla d'un auditori on no es van acceptar preguntes de la premsa. En les quatre pàgines del document no hi apareix cap referència a l'actual situació d'emergència climàtica ni de

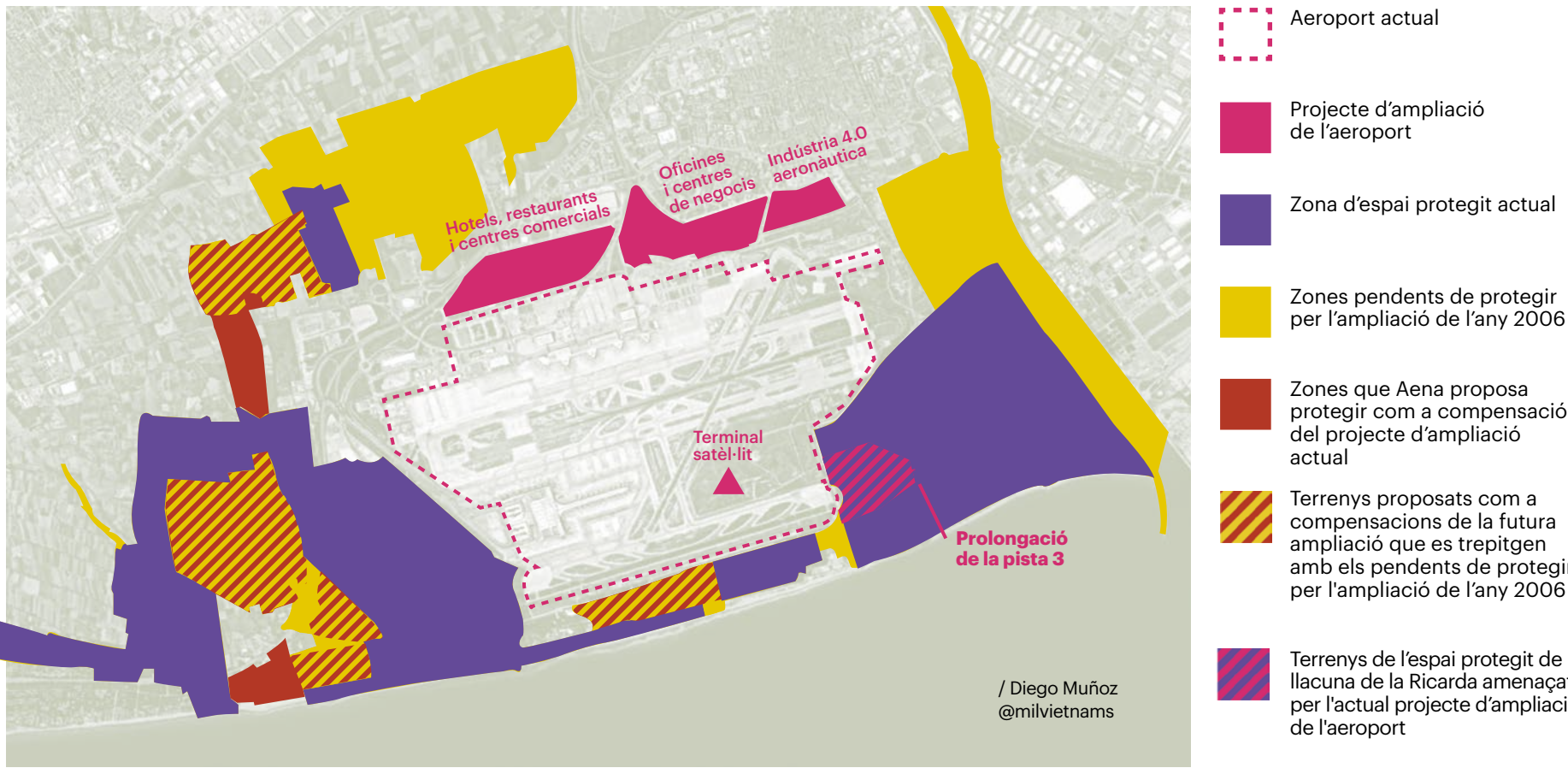
ha reconegut que la caiguda d'un 5 % del trànsit aeri durant el primer trimestre de 2019 hi tenia una relació directa.

La tendència s'ha consolidat amb la pandèmia i s'ha estès amb menor intensitat a Dinamarca i a Alemanya, amb la contrapartida d'un increment dels trajectes en tren. A més, el teletreball i les videoconferències estan reduint la presència als grans congressos dels sectors tecnològic, automobilístic i alimentari, que cada any comportaven el desplaçament en avió de milions de persones d'arreu del planeta. Serveix com a exemple el Mobile World Congress de Barcelona, que el 2019 va comptar amb 109.000 congressistes i enguany en preveia 50.000, però al final no se superarà la barrera dels 35.000.

Pressió dels accionistes

Com més viatgers a l'aeroport del Prat, més ingressos en tarifes aeroportuàries i més repartició de dividends. Per tant, l'avenç en la vacunació contra el coronavirus i la projecció d'increment

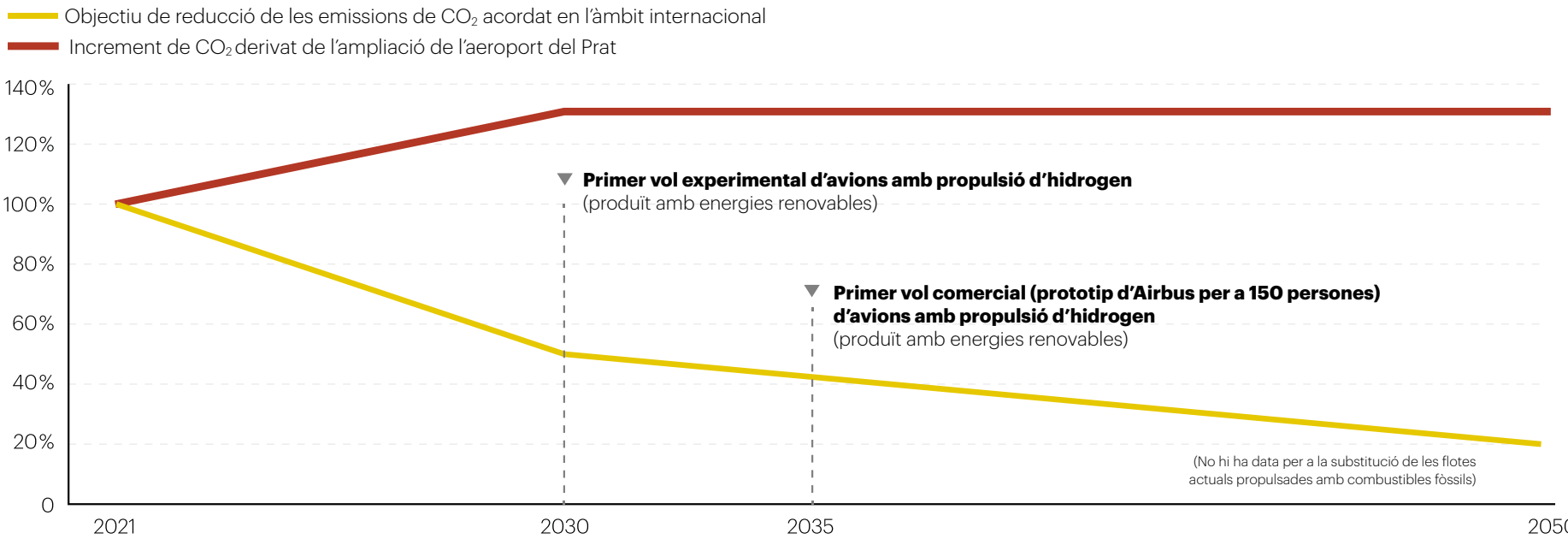

Pèrdua de biodiversitat d'aus certificada per la Comissió Europea

Species	Status
Terrerola comuna	Cent parelles van fugir per la passada ampliació
Corriol camanegre	Ha desaparegut l'última colònia reproductora
Morell xocolater	Han abandonat les vuit llacunes de la zona ZEPA
Arpella comuna	L'última parella ha abandonat la zona
Trobat o titeta d'estiu	Les tres parelles nidificants han fugit

Un projecte contrari a l'Acord de París

de passatge fins als setanta milions, condicionat a l'ampliació, dona bones perspectives de guanys a l'accionariat. Si aquestes projeccions recollides en el Document de Regulació Aeroportuària per al període 2022-2026 (DORA II) es complissin, les inversions de Christopher Anthony Hohn -per mitjà de diversos fons d'inversió-, de BlackRock i de Deutsche Bank tornarien a ser rendibles. Aquestes són les mans principals que bressolen Aena, darrere la cara visible de Maurici Lucena, segons dades de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV).

Si bé l'accionariat està controlat per l'empresa pública Enaire, amb un 51%, el restant es reparteix entre capital privat. Fons d'inversió i entitats financeres coopten el 49% de les accions amb què, fins a la crisi de la COVID-19, han fet un gran negoci. El 2019, van repartir-se el 80% de 1.327,9 milions d'euros, el benefici net anual de l'exercici anterior. Ara, després d'un any de suspensió de repartiment de dividends a causa de la pandèmia, als inversors els interessa recuperar guanys i Aena fer-ho possible per no perdre'ls. "És evident que l'Aena 'governança' té en compte els factors relacionats amb la valoració de l'empresa quan anuncia el projecte d'ampliació", va puntualitzar en aquest sentit César Trapote, professor »

» de gestió de trànsit aeri a la UPC, en el marc del debat “El futur de l’aeroport i l’aeroport del futur”, organitzat pel Pla Estratègic Metropolità de Barcelona i l’Ajuntament del Prat de Llobregat el 22 de juny.

Qui encapçala la “governança” dels inversors privats és el magnat britànic Christopher Anthony Hohn. Des de la posició 472 de la llista Forbes de les persones més riques del món, i malgrat la pandèmia, va guanyar vora 500 milions de dòlars el 2020, la quantitat més elevada mai ingressada per una persona al Regne Unit, segons *The Guardian*. Hohn, per mitjà de diversos fons especulatius, com The Children’s Investment Fund (TCI), Talos Capital o TCI Luxembourg, no només atresora participacions en la companyia aeroportuària de l’Ibex-35, sinó que també ho fa a Ferrovial -igualment, gestora d’aeroports- i Cellnex -companyia d’infraestructures de telecomunicacions.

La següent posició l’ocupa la gestora d’actius més gran del planeta, BlackRock, que el passat mes de maig va reduir la presència a Aena per sota del 3%. Presidida per Larry Fink i encapçalada per Aitor Jauregui a l’Estat espanyol, està present en la majoria de grans empreses de l’Ibex-35: Banc de Sabadell, CaixaBank, BBVA, Banco Santander, ACS, Ferrovial, Telefónica, Repsol i Iberdrola, entre altres. Per mitjà d’aquests sectors estratègics, BlackRock exerceix la seva influència política i, per exemple, va guanyar 280.000 euros assessorant la Comissió Europea en la integració dels criteris ambientals, socials i de governabilitat en les normes de supervisió bancària de la UE.

A més del banc internacional Deutsche Bank, també formen part de la junta d’accionistes d’Aena, l’empresa de serveis financers Morgan Stanley & Co International PLC, la gestora de fons d’inversió Fidelity International Limited, AQR Capital Management o la Sicav Morinvest d’Alicia Koplowitz -hereva d’una part de FCC-, segons dades de maig de 2021.

Des d’Aena, que gestiona 46 aeroports i dos heliports a l’Estat, asseguren que no sembla que hi hagi hagut “reaccions acusades” en borsa davant la notícia de l’ampliació, però sí que ha generat “preguntes d’inversors”, també sobre altres temes com el DORA II o l’evolució del trànsit aeri. Precisament,

El magnat britànic Christopher Hohn i el fons BlackRock serien dos dels beneficiats per l’ampliació del Prat

tot va relacionat. Els 1.700 milions pressupostats per dur a terme l’ampliació, que a més de la pista inclou la terminal satèl·lit i les actuacions complementàries necessàries, l’operadora assegura els obtindria amb “activitat pròpia”. És a dir, per mi de les tarifes aeroportuàries, que són les contraprestacions de les aerolínies que percebrà Aena per cada un dels serveis de la seva xarxa d’aeroports, l’import total de les quals va relacionat al volum de passatge previst.

El document regulador, DORA II, que el Consell de Ministres espanyol ha d’aprovar abans del 30 de setembre, estableix una pujada de les tarifes del 5,37%, entre el 2022 i el 2026, i una projecció d’increment de passatgers fins als setanta milions. Aena calcula que així podrà cobrir les inversions i repartir dividends.

Tanmateix, amb un deute financer net comptable de 7.355 milions d’euros el primer trimestre de 2021, què passaria si les previsions no es complissin? La llei 18/2014, que regula el DORA, estableix en el seu article 27 que “en circumstàncies no excepcionals, el risc de trànsit és de l’operador”. És a dir, que si l’incompliment no es deu ni a desastres naturals, ni a actes terroristes, ni a situacions bèl·liques, el DORA no es pot revisar i almenys un 51% de les pèrdues les hauria d’assumir Enaire. Per tant, el desajust repercutiria en les arques públiques dels Pressupostos Generals de l’Estat. Per a Maria Garcia, membre de la plataforma Zeroport, la gestora aeroportuària “fa una projecció de trànsit irreal per aconseguir els accionistes i perquè no marxin”. “És una forma de rescat encobert”, conclou l’activista. ●

Aena inverteix 98.500 euros en una agència de comunicació

Segons consta al Portal de contractació d’Aena, una setmana abans que es presentés el manifest per l’ampliació de l’aeroport, l’empresa Atrèvia va començar a prestar els seus serveis d’assessorament estratègic en relacions institucionals i comunicació corporativa. El valor estimat de l’adjudicació és de 98.500 euros i té data de finalització el 25 d’octubre de 2021, però es podria prorrogar cinc mesos en cas necessari. Entre els encàrrecs rebuts, Atrèvia hauria de fer una “planificació amb relació a mitjans de comunicació, identificació d’organitzacions i institucions d’interès i líders d’opinió”. A més, també haurà de fer una “proposta d’organització de trobades amb col·lectius i grups d’interès”, així com “accions específiques en situacions de crisis” i “assajos amb portaveus”. La fundadora i administradora d’Atrèvia és Núria Vilanova, qui presideix el Consejo Empresarial Alianza por Iberoamérica. El 19 de maig de 2021 Vilanova va participar d’un missatge audiovisual en homenatge al rei Felip VI, on sentenciava que “moltes figures han contribuït a crear Iberoamèrica: Enrique Iglesias, Rebeca Grynspan (exvicepresidenta de Costa Rica)... però, sens dubte, el Rei ens inspira i ens uneix a tots”. En una recent entrevista al diari colombià *El Nuevo Siglo* detallava la seva posició ideològica i asseverava premonitòriament la màxima: “Abans era vàlid créixer a costa del medi ambient, encara que fos en contra dels principis. Ara no”.

Aena va construir tres pàrquings il·legals de 54.000 metres quadrats sobre un corredor biològic. Ara s'estan desmantellant a petició de la Comissió Europea / JESÚS RODRÍGUEZ @albertmartnez

Lobbisme de gran volada

Organitzacions patronals, grans empreses i grups d'influència dels interessos econòmics privats sumen forces en defensa d'una ampliació del Prat amb diàleg, però no negociable

Acte conjunt de l'empresariat català el 2 de juny a la seu d'ESADE de Barcelona / FOMENT DEL TREBALL NACIONAL

Eloi Latorre | @Homestatic

El més selecte de la classe empresarial catalana i del patriciat barceloní s'ha organitzat bé i ràpid per posar pressió a les institucions públiques i convèncer-les de la necessitat urgent d'ampliar una pista de l'aeroport del Prat i fer-hi una nova terminal. Organitzacions patronals, empreses de diversos sectors i dimensions i think-tanks dedicats a protegir els interessos de l'economia privada han unit forces per fer costat a la proposta d'Aena. La fotografia d'aquesta unitat d'acció es va plasmar el 2 de juny en un acte de certa solemnitat a l'auditori de l'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE), que va servir de presentació d'un manifest que urgeix l'ampliació. A fora, diverses agrupacions ecologistes i la plataforma Zeroport es manifestaven en contra de la demanda empresarial.

El document consensuat és de títol inequívoc però amb una subtilitat: "Sí a l'acord d'ampliació de l'aeroport". Es defensa la negociació amb tots els agents del territori, s'aposta per trobar les solucions i compensacions que facin falta per preservar els valors ambientals i la biodiversitat del delta del Llobregat, però, sigui com sigui, l'ampliació s'ha de fer, és "imprescindible", "urgent" i "inajornable". En resum: diàleg, sí, però sense entretenir-s'hi gaire i amb el full de ruta ja marcat abans d'asseure's.

Sens dubte, ha estat la patronal per excel·lència de l'empresariat català, Foment del Treball Nacional, qui més i millor ha portat la batuta en aquesta reivindicació. I molt particularment el seu president actual, l'històric exdiputat d'Unió Democràtica de Catalunya, Josep Sánchez Llibre, que ja va protagonitzar el 13 de maig, en solitari, un acte a favor de l'ampliació. I s'hi ha anat referint en totes les seves intervencions públiques. Al seu costat, amb veu pròpia a l'acte d'ESADE, alguns pesos pesants de la campanya, sigui per nombre d'associades o per la seva capacitat d'influència entre les elits. El Cercle d'Economia (que avui dia presideix Javier Faus, president de la inversora Dragon Capital i exvicepresident del FC Barcelona); la mateixa escola de negocis ESADE, la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona (la seva presidenta, Mònica Roca, va formar part de la candidatura "Eines de país", impulsada des de l'Assemblea Nacional Catalana) i també, curiosament, un club esportiu, el Reial Automòbil Club de Catalunya (RACC), tot i que avui és més remarcable la seva activitat com a empresa

multiservei i per l'activitat lobbista que duu a terme, sobretot en l'àmbit de la mobilitat.

El manifest favorable al creixement aeroportuari ha recollit, fins ara, 175 adhesions, si fem cas del llistat que ofereix el web de Foment (no les 200 que es van proclamar mediàticament

el dia de la presentació). Una seixantena es poden adscriure a l'àmbit de les associacions empresarials, gremials, de comerciants o de professionals liberals. Destaca, però, la poca presència de col·legis professionals. Només tres, dels de Barcelona, s'hi han adherit: el d'agents comercials, el

d'agents de duanes i, potser més sorprenentment, el de l'Advocacia.

La patronal del totxo i un investigat del 3%

Una altra setantena llarga son empreses de sectors tan diversos com el turístic (Port Aventura), el transport aeri (Vueling), les comunicacions (Rakuten, actual patrocinador de la samarreta del Barça, o l'imprescindible Grup Godó), la distribució alimentària (Mercadona), una ETT (Randstad), el fabricant automobilístic SEAT o fins i tot subministradores de serveis bàsics com Agbar. També hi ha pesos pesants

que cotitzen a l'Ibex-35, com Repsol o Naturgy (en aquest cas, per mitjà de la seva fundació), i dos grups bancaris que es van endur la seva seu social de Catalunya després del referèndum de 2017: CaixaBank i el Banc Sabadell. Entre les cotitzades, també, dos gegants farmacèutics, Almirall i Grifols, que té la seu a Barcelona, tot i que liquida bona part dels seus impostos als Estats Units i a Irlanda. El gremi del totxo hi és en ple, amb la Cambra Oficial de Contractistes d'Obres de Catalunya i l'Agrupació de Fabricants de Ciment de Catalunya, i el del plàstic també, amb la rúbrica de l'Associació d'Indústries del Plàstic de Catalunya i el Centre Espanyol de Plàstics.

Completen les firmes un seguit de consorcis de promoció econòmica dels que proclamen la innovació i la captació de talent en la seva missió, com Barcelona Futur, Tech Barcelona o Barcelona Global. I alguna presència més excèntrica, com ara la Unió de Federacions Esportives Catalanes (UFEC) o Barcelona 2020 Associació Ciutadana, una mena de think-tank sobiranista i liberal que presideix l'exconseller de la Generalitat Germà Gordó, investigat per l'Audiència Nacional espanyola pel cas 3%.

I de postres, l'aposta per ampliar l'aeroport rep el suport del restaurant 7 portes de la Barceloneta i de la influent empresa del sector artístic Grupo Focus. ●

Ha estat la patronal per excel·lència de l'empresariat català, Foment del Treball Nacional, qui més i millor ha portat la batuta de l'ampliació

OCUPACIONS, VAGUES I BLOQUEJOS PER ATURAR ELS PROJECTES AEROPORTUARIS

Notre-Dame-des-Landes, Atenco o Aranmula són tres exemples de mobilitzacions que han aconseguit tombar nous aeroports i ampliacions de pistes i terminals arreu del món

Guille Larios | @La_Directa

“**L**a planificació, construcció i expansió dels aeroports continuen, malgrat la forta disminució del trànsit aeri per la pandèmia, contribuint a la destrucció del clima. Però quan el trànsit aeri creix, també té conseqüències sobre el terreny: expropiació de terres, destrucció d'ecosistemes, desplaçament de persones, contaminació local, problemes de salut, soroll i partícules contaminants”. Ho expliquen des de la plataforma Stay Grounded, una xarxa formada per més de 160 iniciatives d'arreu del món que intenta fomentar el suport mutu i l'intercanvi d'experiències, estratègies de lluita i campanyes per reduir l'ús del transport aeri, les emissions de gasos d'escalfament global, però també dels biocombustibles.

En col·laboració amb l'Atlas Global de Justícia Ambiental (coordinat per investigadores de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona), han elaborat el Mapa de la Injustícia i la Resistència Aeroportuària; un interactiu que presenta vuitanta casos de conflictes generats per projectes aeroportuaris a tot el món. En el mapa també s'identifiquen altres 300 casos amb conflictes potencials que requeririen una investigació més exhaustiva.

Des d'Stay Grounded asseguren que la majoria d'aquests projectes aeroportuaris solen estar relacionats amb violacions dels drets humans, en especial a Àsia i Àfrica. “Cada cop hi ha més aeroports, sobretot al sud global, que es converteixen en aerotropolis o ciutats aeroportuàries, envoltades de desenvolupament comercial i industrial, hotels, centres comercials, logístics, carreteres o connectats a zones econòmiques especials”, detallen.

Una vida lluitant contra l'aeroport

Un exemple d'aerotropolis és el projecte de la ciutat-aeroport a Kulon Progo, una regió al sud-est de Jakarta, Indonèsia. Es tracta d'un nou projecte per a un país que ja té 237 aeroports, 88,7 milions de passatgeres anuals i la taxa de creixement de turistes més ràpida del món després de la Xina, els Estats Units i l'Índia. A més d'eixamplar el sector turístic, el pla general per a la construcció de l'aeroport també inclou una ciutat que l'envolta, amb espais d'oci, hotels, autopistes i indústries mineres. Les obres, que van començar el 2017, amenacen de desplaçar 12.000 persones, la majoria de les quals viuen de l'agricultura i la pesca.

Des de fa anys, s'han viscut protestes massives encapçalades pel moviment estudiantil i la pagesia -la majoria dones-, que s'han negat a abandonar les seves llars i acceptar les indemnitzacions que el govern els ofereix per les terres. S'han fet marxes, campanyes públiques, art de carrer, vagues de fam i accions directes com bloquejos de carretera i obstaculitzacions a les prospeccions del territori. En resposta: una forta repressió policial, detencions, amenaces i talls d'electricitat a les comunitats afectades, que permeten fer avançar el projecte de construcció de l'aerotropolis, tot i que més a poc a poc del previst.

El Mapa de la Injustícia i la Resistència Aeroportuària recull vuitanta conflictes actius arreu del món

Des de fa 55 anys els agricultors de Chiba es resisteixen a les ampliacions de l'aeroport Narita de Tokyo

És una situació similar al cas dels agricultors japonesos de Chiba, que viuen en resistència en el perímetre de l'aeroport Narita de Tokyo i lluiten per la preservació de les seves granges i aturar l'expropiació per a la construcció de la tercera pista d'aquest megaaeroport. Fa 55 anys, en aquest mateix indret, es va viure la batalla de Sanrizuka, un greu conflicte entre ramaders, agricultors, estudiants i militants comunistes units contra el govern japonès i la policia, per evitar la construcció de l'aeroport, que va acabar amb 3.300 detencions, 6.000 persones ferides i dues morts.

En molts casos, l'oposició al desenvolupament d'un aeroport fa que el projecte es paralizzi, en lloc de descartar-se. Un fet que, segons l'informe, provoca un neguit permanent en les comunitats afectades. És el cas de les terceres pistes dels aeroports de Viena o Heathrow. Precisament, el passat desembre, la Cort Suprema del Regne Unit -tombant la decisió d'un jutjat de primera instància que havia aturat el projecte perquè incomplia els Acords de París de reducció de CO₂- aprovava definitivament la construcció de la tercera pista a l'oest de Londres, després d'anys d'accions i batalles legals per part d'entitats ecologistes i comunitats afectades. La cúpula del poder judicial britànic dona la raó a l'empresa espanyola Ferrovial, que controla el 25% de l'operador privat Heathrow Airport Holdings Limited. Preveuen que l'aeroport passi dels 80 milions de passatgeres actuals fins als 130 milions, amb un trànsit de 740.000 vols anuals. Així i tot, com ha assenyalat Will Rundle, responsable jurídic de l'entitat Amics de la Terra, “l'expansió de Heathrow està lluny de ser un fet. Seguim buscant la manera d'aturar la tercera pista durant la fase de planificació”.

Petites grans victòries al sud global

L'estudi també detalla les victòries contra els aeroports, sigui per les compensacions aconseguides, les moratòries, les cancel·lacions o els canvis d'ubicacions dels projectes. En el 80% de casos d'èxit estudiats, les resistències havien començat abans que es posés la primera pedra i ho vinculen, per tant, a l'organització de campanyes i lluites

Protestes del Frente de los Pueblos en Defensa de la Tierra, l'octubre del 2018, contra la construcció d'un aeroport sobre la llacuna de Texcoco, a la ciutat de Mèxic

preventives. És en el continent asiàtic -la regió global que concentra més projectes aeroportuaris en construcció- on es localitzen les victòries més destacades.

Aranmula Greenfield va ser un projecte d'aeroport situat a Kerala, a l'Índia, l'any 2009, que havia de suposar desplaçaments de població, la destrucció del temple de Sabarimala i l'assecament del riu Pampa. El projecte va topar amb una massiva resistència per part de diferents sectors socials -grups ecologistes, agricultors, el partit marxista i els devots del temple Parthasarathy de Sri Aranmula- amb accions com vagues de fam o immolacions. L'any 2016, el govern va desestimar el projecte, tant pel seu alt cost ambiental com per la forta oposició. Malgrat això, el juny de 2018, el ministre en cap de Kerala, Pinarayi Vijayan, va explicar que s'estava estudiant la viabilitat d'un altre aeroport a la mateixa regió.

En el 80% de casos d'èxit estudiats, les resistències havien començat abans que es posés la primera pedra de l'ampliació

Una d'aquestes victòries s'ha produït a Notre-Dame-des-Landes (Estat francès), la coneguda com a Zona a Defensar (ZAD)

L'any 2011 també es va cancel·lar un projecte d'aeroport a Ararial Beel, Bangladesh, després de la dura resistència de pagesos i pescadors que veien amenaçats els aiguamolls d'on depenia la supervivència de milers de persones. Les protestes van acabar amb un mort i centenars de persones ferides i detingudes. A Tailàndia, funcionaris forestals van aturar l'any 2015 la construcció de l'aeroport de Koh Phangan, important destinació turística del país, quan es va descobrir que la neteja de terrenys per a les obres havia envaït terres boscoses del parc nacional de Than Sadet-Ko Pha-ngan.

La ZAD francesa i l'FPDT a Mèxic

A Europa, una d'aquestes victòries s'ha produït a l'aeroport Grand-Ouest, a Notre-Dame-des-Landes (Estat francès), la coneguda com a Zona a Defensar (ZAD). Allà, una potent aliança entre ecologistes, agricultores afectades, ramaderes i veïnat va plantar cara durant dècades als plans del govern francès i del gegant aeronàutic Vinci. Des de l'any 2009, les estratègies es van radicalitzar, amb extenses ocupacions de terra, l'aixecament de pobles autoconstruïts per resistir al bosc, torres de vigilància, cuines populars, mitjans de comunicació propis, cases per acollir simpatitzants, bloquejos de carreteres i marxes multitudinàries. Per part del govern, expropiacions, enderroc i violents desallotjaments policials que van causar mutilacions a manifestants.

El gener del 2018, el govern francès va decidir suspendre la construcció de l'aeroport, tot i mantenir la seva determinació a desallotjar la comunitat autogestionada que s'hi havia erigit, sota el pretext de regularitzar les terres. Ara, Vinci reclama al govern indemnitzacions milionàries per la cancel·lació mentre explora amb el govern portuguès la construcció d'un segon aeroport a Lisboa.

Una altra victòria és la de l'Aeroport d'Atenco -Ciutat de Mèxic (NAIM). L'any 2001, el president Vicente Fox va anunciar la construcció d'un segon aeroport a la Ciutat de Mèxic, a la zona del Llac de Texcoco, que afectaria més de 5.000 hectàrees de sòl agrícola. Sota el crit "Terra sí, avions no" i "La terra no es ven, s'estima i es defensa", es van organitzar en el Front de Pobles en Defensa de la Terra (FPDT). Van bloquejar permanentment la carretera Texcoco-Lechería i l'any 2002 van aconseguir derogar el decret expropiatori; llavors, van passar a involucrar-se en altres lluites socials de Mèxic. Una d'elles, la dels floricultors, va acabar amb la massacre d'Atenco i les violacions sexuals i de drets humans de l'exèrcit i la policia mexicana contra les manifestants.

Dotze anys més tard, el president Peña Nieto va anunciar que reprenia el projecte, traslladant-lo a uns terrenys propers de propietat governamental, projectant-lo com l'aeroport més gran de Llatinoamèrica. L'FPDT no va poder evitar l'inici de les obres, però el 2019, el president López Obrador en suspensia la construcció i el traslladava a Saint Lucia. Així i tot, certes afectacions generades a l'estany de Texcoco són irreparables. ●

Andreas Malm,

professor d'Ecologia Humana

“Desapareixerà la humanitat o la indústria dels combustibles fòssils”

Text: Bart Grugeon | @bart_bgp
Fotografia: Freddy Davies | @fredauri

Andreas Malm (Göteborg, 1977) és activista i professor associat d'Ecologia Humana a la Universitat de Lund, a Suècia. La seva investigació sobre la història de l'economia dels combustibles fòssils li ha portat a entendre les relacions de poder en la crisi climàtica actual. Ho va desenvolupar a la publicació *Capital fòsil: El auge del vapor y las raíces del calentamiento global* (Capitán Swing, 2020). Malm té clar que les institucions que ens governen no evitaran un augment catastròfic d'emissions de gasos d'efecte hivernacle i s'endinsa en les estratègies del moviment climàtic.

S'ha parlat molt de la recuperació verda de l'economia després de la pandèmia. S'estan prenent les mesures necessàries?

La pandèmia podria haver estat el moment d'una transició dels combustibles fòssils cap a les energies renovables, però els somnis de la recuperació verda han estat brutalment anul·lats. El 2020 es va produir un descens de les emissions de CO₂ d'un 7% a causa de l'aturada mundial, però, segons un informe de l'Agència Internacional de l'Energia (AIE), veurem aquest any el segon augment més fort de les emissions de CO₂ de la història. Com que els estats han invertit diners en combustibles fòssils, hi haurà un repunt, en sentit contrari a una recuperació verda.

Quines polítiques hem d'adoptar per reduir les emissions de CO₂?

Les nacions de tot el món haurien de deixar d'aprovar immediatament qualsevol nova inversió en la producció de carbó, petroli i gas, si volem tenir alguna possibilitat de mantenir-nos per sota de l'escalfament global d'1,5 o fins i tot de 2 graus, i evitar els efectes més catastròfics del canvi climàtic. Aquesta demanda mínima es recull en un informe molt recent de l'Agència Internacional de l'Energia i està en línia amb el que la ciència demana des de fa molt de temps: cap nova mina de carbó, central elèctrica de carbó, terminal de gas o plataforma petrolera, i eliminar ràpidament els vehicles que funcionen amb combustibles fòssils. En general, necessitem una reducció del 6% anual en la producció de combustibles fòssils fins a arribar a zero.

Així doncs, ens movem exactament en la direcció contrària?

A tot el món, totes les principals companyies de petroli i gas estan planejant expansions massives,

obrint nous oleoductes, plataformes d'extracció i mines de carbó. Els països productors preveuen un augment de la producció amb un 2% de mitjana. Per exemple, Total France rep finançament públic per perforar a l'Àrtic i actualment està construint una gran canalització a Uganda i Tanzània, que es coneix com l'"Oleoducte de l'Àfrica Oriental", el més llarg del món (1.444 quilòmetres) amb el suport del president Macron. Austràlia continua obrint noves mines de carbó, especialment la gegantina mina d'Adani a Queensland, per alimentar plantes de generació acabades de néixer a l'Índia i altres llocs. A Heathrow (Londres) es planeja una tercera pista, a Berlín s'ha construït un mega aeroport i també a Alemanya a Westfàlia s'ha obert una nova planta de carbó. El món està ple de projectes d'aquest tipus. Un estudi d'inversions mundials del 2019 va concloure que "les inversions actuals en combustibles fòssils es poden veure com un indicador que els inversors no creuen en una política climàtica futura, o que confien en el seu propi poder de pressió". Senten que són els amos del món i que no tenen res a témer.

Per què és tan difícil canviar aquesta tendència i fer la transició cap a les renovables?

Hi ha una inèrcia enorme. L'actual sistema energètic mundial és la xarxa d'infraestructures més gran mai construïda, que es basa en un vuitanta per cent en combustibles fòssils. Tingueu en compte que el cinquanta per cent d'aquestes infraestructures es va construir després del 2004 i té una esperança de vida d'uns quaranta anys: hi ha, doncs, un interès per mantenir-la funcionant el temps més gran possible. Es necessita molt capital per bombar petroli del fons marí, i passa un temps abans que la inversió doni els seus fruits. Com més capital es posi en els combustibles fòssils, més fort serà l'interès per defensar l'estatu quo, més grans

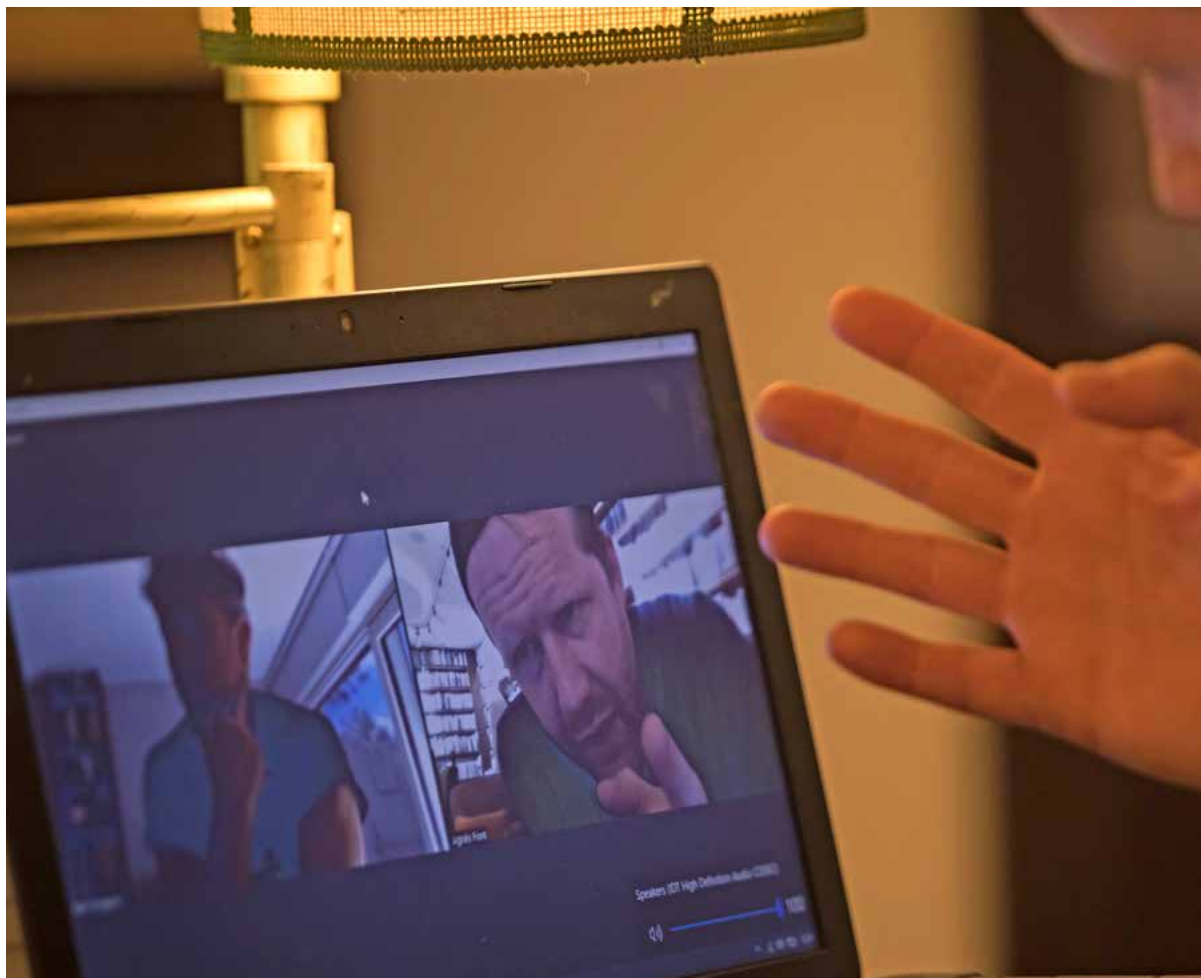
seran els beneficis i més capital acumularan per reinvertir. Tot i que el preu de l'energia solar hagi caigut en picat i que en l'actualitat sigui més barat produir-la, la transició cap a les energies renovables no fructifica perquè es poden obtenir beneficis molt majors per mitjà del petroli i del gas. Per tant, hem de lliurar una batalla existencial entre, per un costat, la humanitat i les perspectives de mantenir una civilització, i, per l'altre, la indústria dels combustibles fòssils. No poden existir tots dos, un dels dos ha de desaparèixer.

Contra qui hem de lluitar exactament? Pots posar noms?

L'enemic és la indústria dels combustibles fòssils: Total, Shell, BP, Saudi Aramco, ConocoPhillips, Chevron Corporation, Repsol i tota la resta. No es tracta de citar persones individuals, perquè no és on se situa el problema. Es tracta d'una estructura, de com funciona el capitalisme.

És inútil confiar que una quantitat considerable d'inversors entengui la crisi climàtica i estigui disposada a deixar de posar diners en combustibles fòssils?

No es tracta que algunes persones clau s'il·luminin i després facin el correcte. Fins i tot si alguns capitalistes a escala individual s'haguessin adonat de la magnitud de la crisi i la volguessin resoldre, com potser és el cas de Bill Gates, això no tindria conseqüències efectives. El capitalisme és una estructura cega, és un objecte automàtic sense racionalitat, no "entén" res. El capital busca el benefici màxim sobre la seva inversió, no planifica a llarg termini. Dubto que pugui haver-hi una racionalitat capitalista que emergeixi de ma-

nera espontània per executar aquest procés tot sol. Perquè es produeixi un canvi així, perquè el capital abandoni els combustibles fòssils, hi ha d'haver intervencions. Només veig la possibilitat que els estats siguin capaços de forçar-ho. Han de clausurar la indústria dels combustibles fòssils. Aquesta és una demanda bàsica, però és una tasca enorme i difícil de materialitzar.

Què haurien de fer exactament els estats?

Cal que hi hagi algun tipus de control públic perquè la indústria dels combustibles fòssils deixi d'existir, i la forma més senzilla és l'expropiació. La venda de combustibles fòssils amb finalitats de lucre ha d'acabar. Un primer pas és fer-se càrrec d'aquestes empreses i desmantellar-les. Als països on el petroli i el gas són de propietat estatal és més fàcil, ja estan nacionalitzats i només necessiten noves instruccions.

És molt poc probable que això acabi passant.

Pot ser poc realista i utòpic. No sabem si passarà, però no basem el nostre programa polític en quin és el resultat més probable. El basem en quin és el resultat necessari, en què cal fer. Tecnològicament, és possible aconseguir una descarbonització completa en algunes dècades, a escala mundial i nacional, però requereix intervencions molt serioses en el funcionament estàndard de les economies de mercat. Per això, és tan difícil per a tants imaginar que ho podem fer. És molt més convenient pensar que la geoenginyeria serà la solució. Seguint la lògica de la geoenginyeria, és més fàcil manipular el planeta i les lleis de la física que el sistema econòmic. Una transició cap a les energies renovables soscavarà interessos i s'enfrontarà a serioses resistències. Hi haurà d'haver una pressió de moviment. Tota mena de canvi en la

direcció positiva haurà de començar amb la gent que s'organitzi i es dirigeixi a l'enemic.

De quina manera s'ha de fer aquesta pressió?

El 2019 va haver protestes massives al nord mundial, sobretot a Alemanya, però també a Dinamarca o a Bèlgica. Van impulsar la qüestió climàtica al capdamunt de l'agenda política. Però amb la pandèmia, el moviment ha desaparegut. El moviment climàtic ha de tornar urgentment amb noves i més grans mobilitzacions, i atraure altres forces socials, com ara els sindicats.

Quina estratègia concreta ha de seguir el moviment climàtic?

Han d'aprendre a actuar en el moment del desastre, quan el canvi climàtic és palpable, quan la violència dels combustibles fòssils es fa evident. Si una onada de calor a l'Estat francès coincideix amb la perforació de Total a l'Àrtic, és el moment perquè el moviment climàtic s'organitzi per recordar a la gent i als governs que s'ha de fer alguna cosa. O un nou incendi a Austràlia podria provocar una reacció popular que porti a la destrucció d'una planta de carbó. La violència de la indústria dels combustibles fòssils és una violència estructural i constant, no és directament interpersonal com l'assassinat de George Floyd, que va incendiar el moviment Black Lives Matter als Estats Units. Mai hi haurà una seqüència de vuit minuts que capturi com un executiu d'una empresa petroliera ofega un agricultor de Moçambic o un pescador de les Filipines. Quan una glacera del nord de l'Índia es va precipitar sobre una presa i va generar una torrentada d'aigua, fang i pedra a la vall, que va matar instantàniament unes 200 persones, no va ser una acció puntual de violència. Va ser el resultat de dos segles d'emissions de gasos d'es-

“ ”

Un primer pas seria fer-se càrrec de les empreses que es lucren amb els combustibles fòssils i desmantellar-les

El moviment climàtic s'ha de desfer del seu superego pacifista, l'acció directa afegeix pressió als estats

calfament global. Però és una forma de violència perquè és una destrucció sistemàtica de la vida que afecta primer al sud global. Hi haurà més desastres climàtics: huracans, incendis forestals, riudes, sequeres, tempestes, inundacions de llacs glacials, etc. Fins ara, tots han anat passant sense cap moviment que els polititzés en el moment de la tragèdia. Si es pogués establir el vincle entre els desastres i les causes profundes dels mateixos, tindríem un fort potencial d'indignació i de mobilització. El moviment climàtic s'hauria de preparar per articular aquesta ràbia i deixar de ser tan tímid.

Com s'ha d'estimular la indignació popular?

Precisament perquè la situació és tan greu, hem de repensar l'activisme climàtic i considerar més tipus de tàctiques que les que s'utilitzen fins ara. Aquesta visió s'està estenent al moviment climàtic, inclos el moviment Rebel·lió o Extinció, que en el seu origen es va comprometre amb el pacifisme estratègic. A Anglaterra, fa poc han dut a terme una campanya contra uns bancs que posen bilions de dòlars a l'extracció de combustibles fòssils. Uns activistes fundadors de Rebel·lió o Extinció van trencar els vidres d'uns bancs, d'una manera molt britànica i civilitzada, mitjançant un clau que es va martellar fins a trencar-lo. Així, amplien les tàctiques i es dediquen a la destrucció de la propietat. Es dirigeixen específicament a les fonts de l'economia de combustibles fòssils: les companyies de petroli i gas, i els bancs. Crec que la protesta climàtica anirà adoptant tàctiques més militants i precises. Sens dubte, això és necessari. El moviment climàtic ha de desfer-se del seu "superego pacifista". L'acció directa és una manera d'afegir pressió als estats perquè acabin dirigint la transició.

Quan obres la porta a la violència, tens el risc de generar caos, conflicte, repressió i perdràs suport popular...

La violència en el moviment climàtic no s'ha d'utilitzar mai contra les persones i no ha de ser una força principal sense control. Ha de ser intel·ligent i limitada i amb algunes regles establertes sobre com dur a terme activitats més militants, com ara sabotatges o destrucció de propietats. Hem de destruir les màquines que destrueixen aquest planeta. Només s'han de dur a terme accions que poden obtenir prou suport social i ampliar la consciència. A mesura que la crisi climàtica es deteriori també s'intensificarà la crisi política. La diferència amb les lluites polítiques existents és la temporalitat que no trobeu en altres problemes socials, com ara la violència policial als Estats Units o la desigualtat. Aquestes es poden estancar i posar a prova la paciència de la gent, sense anar a pitjor, com una espiral cap avall. Però l'escalfament global empitjorarà, no hi ha manera de continuar emetent CO₂ sense empitjorar molt. Per tant, si volem deixar enrere els combustibles fòssils de manera ràpida i radical, no hi ha manera d'evitar aquesta confrontació.

No seria més eficaç de promoure la ciència climàtica i de reclamar el seu rol, tal com va passar amb els epidemiòlegs i viròlegs durant la pandèmia?

Els científics del clima han de ser més visibles i actius. Molts d'ells estan frustrats i molt deprimits perquè no els escolten. La integració de la ciència climàtica en el discurs públic no passarà per la producció de la ciència, perquè ja hi ha tota la ciència que necessitem. Passarà en relació amb la

mobilització: es tracta de transformar la ciència del clima en forces socials per canviar l'equilibri de forces de la societat i per fer pressió popular davant l'estat i les empreses.

Hi ha plans per ampliar l'aeroport del Prat. Com s'han d'organitzar les activistes del clima per evitar-ho?

Una forma de protesta inspiradora és el format del campament climàtic, que es pot establir molt a prop del lloc de l'expansió de l'aeroport, per exemple, durant una setmana. Hi convida la gent a viure-hi en tendes de campanya, utilitzant energies renovables, participant en seminaris i assemblees i, al final del campament, hi ha algun tipus d'acció directa contra la construcció de l'aeroport. Ha demostrat ser una manera molt eficient d'eleva la qüestió climàtica al capdamunt de l'agenda. S'ha practicat a Alemanya on ha estat crucial per qüestionar la producció de carbó de lignit, però també a la República Txeca, a Venècia i als Països Baixos al voltant del projecte de gas d'esquist.

Pots destacar alguna tendència esperançadora?

Dinamarca va decidir no permetre cap nova perforació al mar del Nord després d'una onada de mobilitzacions populars. Als Països Baixos, fa unes setmanes hi va haver una resolució judicial que va ordenar a Shell reduir les emissions un 45 per cent fins al 2030, tot i que la petroliera hi apel·larà. Tot plegat ens mostra com el moviment climàtic pot empènyer els estats a fer els passos necessaris. Però, per descomptat, també necessitem altres formes de pressió. La transició no serà fàcil. De fet, no hi ha una sortida fàcil a l'actual situació. ●

a doble espai

Europa gira l'esquena als drets humans a El Tarajal

Molta canalla segueix amagada per Ceuta per por a la deportació, en situació de sensellarisme i màxima vulnerabilitat, i d'altres, a disposició de l'administració, malviuen en condicions d'insalubritat

Núria Empez Vidal | @hourria_col
Educatrice social i antropòloga

En paraules dels que viuen als voltants d'El Tarajal (Ceuta), en aquests moments, després que el 18 de maig del 2021 el rei marroquí retirés la vigilància fronterera i propiciés -i, fins i tot, animés- durant unes hores la fugida del Marroc de milers de persones, no només a peu sinó també amb pasteres, el que es viu ara és confusió i desconcert sobre el futur de la frontera i les relacions de veïnatge entre l'Estat espanyol i el nord del Marroc. El Tarajal, una platja marcada per la vergonya de les necropolítiques quan fa set anys, el 6 de febrer del 2014, 200 persones van intentar entrar a Ceuta nedant. Catorze van morir ofegades i una va desaparèixer quan la Guàrdia Civil va disparar pilotes de goma, pots de fum i salves, contra les persones que intentaven creuar. De les persones que van aconseguir arribar, 23 van ser retornades a través del pas fronterer, sense cap accés a assistència jurídica, el que es coneix com a "devolucions en calent", malgrat que es podia tractar de menors o de possibles sol·licitants d'asil. El dia d'avui, tot i tancar-se i obrir-se les investigacions judicials en reiterades ocasions, segueix sense haver-hi justícia al cas d'El Tarajal.

Tot forma part de les necropolítiques Frontex, on a l'ordre de la seguretat nacional, Europa tanca els ulls als drets humans, i per netejar-se la consciència externalitza les fronteres en països com el Marroc o Mauritània a la frontera sud i Turquia a la frontera oriental. Per garantir que en territori europeu "es compleixen" els drets humans, subcontractem tercers països per evitar que les persones migrants arribin, així els *dolents* són ells. Traiem les concertines de la nostra part de la frontera, però paguem perquè les posin a l'altra banda. I aquí les persones, que acaben sent les que menys importen esdevenen una arma llancívola entre les polítiques dels diferents països, que quan se senten traïdes o qüestionades, amenacen d'obrir les fronteres i desencadenar una reacció immediata de la Unió Europea. El mes de maig ha estat el Marroc que, de forma deliberada, va obrir la frontera per recordar l'Estat espanyol que davant de qualsevol pols polític ells tenen el control de la tanca (no és la primera vegada, però potser mai fins ara de manera tan descarada).

L'arabista Bernabé López García, en una entrevista a la publicació *NIUS*, analitzava aquesta obertura de la frontera com a reacció desproporcionada per l'acollida espanyola del cap del Front Polisario, "una resposta tan exagerada té un efecte bumerang per a qui l'ha concebuda", verbalitzava Bernabé. Però també atribueix la "marxa dels menors", com

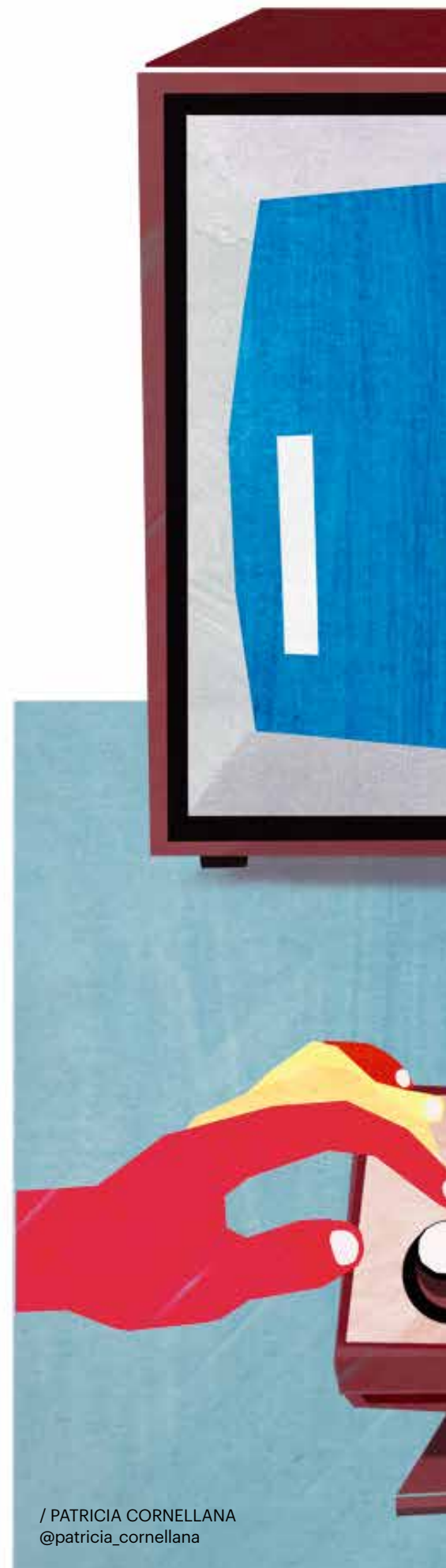
Traiem les concertines de la nostra part de la frontera, però paguem perquè les posin a l'altra banda

a vàlvula de sortida davant de la situació econòmica del nord del Marroc, i pel malestar que es viu al país pel recent reconeixement de l'estat d'Israel. Per l'arabista, el Marroc va establir relacions amb Israel a canvi d'un reconeixement per part dels Estats Units de la seva sobirania sobre el Sàhara, una decisió d'última hora del mandat de Trump, que cap país amb pes geoestratègic ha secundat i que l'administració Biden estudia revertir.

Instrumentalitzant els menors

El líder del Front Polisario va arribar a l'Estat espanyol el 18 d'abril, però la reacció del Marroc es va fer esperar un mes, justament quan s'iniciaven els bombardejos israelians sobre la franja de Gaza. El que es podria considerar una maniobra de distracció. D'altra banda, i per aquelles dates, a les ciutats frontereres del Marroc econòmicament ofegades pel tancament de les fronteres (Tetuan, Nador, Fnideq) s'havien viscut manifestacions on es reclamava solucions que no arriben. Per mitjà de les xarxes socials s'informava d'una imminent obertura de les fronteres i moltes persones, sobretot joves surten a la recerca de l'oportunitat. Com a conseqüència, el Marroc internacionalment projecta una imatge negativa, un país d'on els joves fugen per manca de perspectives, i l'Estat espanyol torna a mostrar davant les càmeres com efectua devolucions en calent.

A partir d'aquí, les posicions polítiques del Marroc i l'Estat espanyol, com en un partit de tennis, no deixen de sorprendre'ns. Mohamed VI dona instruccions perquè cada menor marroquí no acompanyat identificat retorni al Marroc, però paral·lelament sorgeixen notícies als diaris locals i a les xarxes socials de famílies que reclamen els seus menors amb documentació acreditativa, menors que volen retor-

/ PATRICIA CORNELLANA
@patricia_cornellana

nar i Marroc no els hi permet l'entrada. El govern de Pedro Sánchez fa un doble joc: per una banda es compromet a injectar diners al Marroc per controlar la frontera del nord d'Àfrica (trenta milions d'euros), però s'uneix a la UE per denunciar i condemnar el Marroc per la utilització dels menors i migrants en el que consideren una crisi política. El Marroc, ofès, decideix no obrir les fronteres marítimes amb Andalusia aquest estiu, al·legant raons de seguretat sanitària lligades a la COVID-19, l'anomenat "pas de l'estret". I des de Madrid, amb el consentiment de la UE, es planteja demanar un visat per les habitants de les ciutats frontereres que fins ara estaven autoritzades a creuar sense necessitat d'aquest document (de les quals depenen les economies de les ciutats d'ambdues parts de la frontera). I en aquesta voràgine, la població marroquina i espanyola es veu afectada per un foc creuat que no sabem on ni com acabarà.

En tot cas, amb un reforç dels partits de l'extrema dreta i dels sentiments nacionalistes i d'odi vers l'altre d'ambdós països. I el més dur, els menors - aquest cop, canalla molt xica- com a arma política, que es veuen immersos en una situació de la Ceuta *ratera* d'on no poden escapar tret que facin *risky*, (amagar-se als vaixells que van a la península). Molta de la canalla segueix amagada per la ciutat per por a ser deportats, en situació de sensellarisme i màxima vulnerabilitat, i d'altres, a disposició de l'administració, malviuen en condicions d'insalubritat i amuntegament en espais poc apropiats i sense el personal adequat per atendre'ls, un extrem denunciat pels moviments socials i fins i tot pel fiscal de menors, Eduardo Esteban, que demana una solució pels mil menors que es troben en "magatzems" sense condicions i, mentrestant, a la península, els centres de menors buits, alguns d'ells tancats o en vies de tancament, ja que la clausura de fronteres en va frenar l'arribada.

Calen polítiques bilaterals, calen polítiques per millorar la vida de les persones, però en aquests moments el més important és l'interès superior del menor, i si Ceuta no pot assumir aquestes ràtios, la canalla hauria de poder desplaçar-se a la península (de moment només se n'han traslladat unes 200 persones), en un repartiment solidari entre les diferents comunitats autònomes per estudiar-ne cada cas i valorar el que sigui més convenient, però amb garanties, i amb respecte pels drets humans. És fins i tot viable que Ceuta en mantingués la tutela, però cedís la guarda a altres territoris.

Si bé l'arribada de la canalla es va produir majoritàriament en unes poques hores, no és certa la visió d'allau o invasió que s'intenta vendre des de l'extrema dreta. En el còmput anual, a causa dels diferents estats d'alarma d'ambdós països, no hi ha hagut més entrades de canalla que migra sola que en els anys anteriors, sinó ben al contrari. En aquest foc creuat no hi ha cap guanyador, però sí un clar perdedor: els drets humans i les llibertats. ●

pàgina oberta

Qui (no) té temps per fer esport?

Pau Mateu | @pmsamblas

Doctor en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

“**P**er què fas esport?”. Si preguntes això a amistats, familiars o companyes d'estudis o treball que practiquin exercici físic habitualment, segurament rebràs respostes molt diverses. Hi haurà qui perseguirà aconseguir o mantenir un cos socialment legitimat, adequat (o, almenys, aproximat) a uns determinats cànons estètics. Les persones més joves probablement diran que la pràctica esportiva és entretinguda i divertida. Els qui tinguin una edat més avançada potser esgrimiran arguments vinculats al manteniment de la salut i a la socialització. El fenomen de les pràctiques físicoesportives és plural i heterogeni, per la qual cosa no és d'estranyar que els motius per participar siguin variats.

Més enllà d'algunes raons que podríem considerar qüestionables (per exemple, aconseguir cossos adequats a cànons estètics irreals), i que donen lloc a debats que transcendeixen l'abast d'aquest article, existeix un ampli consens en la comunitat acadèmica al voltant del fet que la pràctica físicoesportiva regular és beneficiosa per a la salut física, mental i social de les persones. L'exercici físic regular està relacionat amb una millor percepció de la qualitat de vida de la població, i és responsabilitat dels poders públics fomentar-lo. I si bé és rellevant conèixer quins motius mouen a la població a practicar exercici físic, en tant que aquest coneixement pot permetre'ns dissenyar i implementar determinades polítiques de promoció esportiva, també és important tenir en compte una altra qüestió a la qual no se sol prestar tanta atenció: per què no es fa esport?

Estudis sobre els hàbits esportius de la població realitzats a escala estatal són taxatius en relació amb aquesta pregunta: la major part de la població que no practica esport al·lega falta de temps. I és que, lluny de ser una excusa, la falta de temps, la sensació que un dia amb prou feines de 24 hores no és suficient per complir totes les tasques que s'esperen de nosaltres, la impressió que sempre anem amb presses a totes parts, és una de les crues realitats de la nostra època. L'aparentment eterna espiral

de creixement sobre la qual es consoliden les societats modernes, la precarietat generalitzada i l'absoluta impregnació de la lògica competitiva en totes les esferes vitals constitueixen un context en el qual cada vegada hem de dedicar més temps per a dur a terme més tasques en relació amb els nostres treballs, estudis, relacions socials, deures de cures, etc. Això s'acaba traduint en una progressiva indisponibilitat de temps lliure que, d'altra banda, genera la necessitat de triar què fer durant aquest cada vegada més escàs temps d'oci. Així, té cert sentit que una activitat més o menys fatigant com l'exercici físic no es trobi entre les prioritats, en la mesura que existeixen opcions que poden presentar-se com més gratificants.

En el seu llibre *No tengo tiempo* (Akal, 2018), el sociòleg Jorge Moruno planteja que la participació en activitats com la política tenen a veure amb disposar d'unes condicions vitals que permetin tenir temps lliure. Tal com ocorre amb la participació política, moltes altres activitats com mantenir i cuidar les relacions amb persones que ens són importants, el descans o, en el cas que ens ocupa, la pràctica esportiva, també requereixen aquestes condicions. Una vida frenètica, en la qual només importa produir més i millor que els altres, sense horitzons ni garanties a llarg termini, pot portar a la descomposició dels vincles humans (amb tot el que això comporta) i és, a més, incompatible amb l'ús i gaudiment del temps lliure.

És una necessitat d'època, doncs, desenvolupar polítiques que garan-

teixin aquestes condicions vitals dignes. Una possibilitat implicaria assegurar ingressos decents: mesures com l'increment del salari mínim, o bé la posada en marxa d'una renda bàsica universal que permetria no sols rebutjar condicions laborals precàries sense témer pel manteniment diari, sinó també ampliar el ventall d'activitats a realitzar fora de l'esfera laboral. Una altra via seria la d'apostar per càrregues de treball més raonables i adequades al context actual. En aquest sentit, la implementació d'una jornada laboral de 32 hores o quatre dies ampliaria la disponibilitat de temps lliure i, per tant, les possibilitats que les persones po-

/ EUGÈNIA TRALLERO
@eugeniatralleroilu

“

La implementació d'una jornada laboral de 32 hores o quatre dies ampliaria la disponibilitat de temps lliure i, per tant, les possibilitats de fer esport

guessin plantejar-se practicar esport. Potenciar l'assequibilitat i enfortir la qualitat de serveis públics, com ara les escoles bressol o les residències de gent gran, ajudaria a descarregar molt temps dedicat a les cures. I garantir condicions dignes d'accés a l'habitatge, trencant amb l'actual model especulatiu que només beneficia i reforça el capitalisme rendista, també contribuiria a ampliar els marges de llibertat.

Seguint la lògica de Moruno, és clar que assegurar aquestes -i unes altres- condicions materials de vida (que permeten tenir temps lliure) no és una garantia, per si mateixa, d'incrementar la participació esportiva. Són molts els factors que impulsen les persones a triar, o no, realitzar exercici físic en el seu temps d'oci. Ara bé, impulsar aquestes condicions de vida que puguin conduir-nos al que l'autor anomena una “societat del temps garantit” és, sens dubte, una condició imprescindible perquè aquesta elecció sigui possible. ●

Superar obstacles pujant als cims

María Feo fa l'ascens al Matagalls sobre una cadira Joëlette / ASSOCIACIÓ RODAMUNT

Associacions com Rodamunt, sense ànim de lucre i formades per voluntariat, organitzen activitats de senderisme de muntanya destinades a persones amb mobilitat reduïda

Sònia Calvó Carrió | @scalvocarrio

Hi ha un llibre que explica la història d'Ona, una nena alegre i somiadora a qui li agraden els dies de sol, les pedres màgiques i les papallones, i que un dia va d'excursió a la muntanya. Fins aquí, podria ser com qualsevol altre llibre de relats infantils. La diferència és que Ona hi va amb una cadira de rodes "especial": la Joëlette. "Amb aquesta cadira puc passar per camins estrets, per sobre les pedres, per tolls d'aigua, entre els arbres i també podem córrer!", celebra en aquesta obra literària escrita per Anna García Galceran.

Noemí Font va conèixer les cadires Joëlette gràcies a les pàgines d'aquest

llibre, però la seva existència va més enllà del conte *L'Ona i la pedra màgica* (Stendhal Proyectos Editoriales, 2016). És una cadira tot terreny amb una sola roda que permet a qualsevol persona amb mobilitat reduïda o amb discapacitat practicar el senderisme o participar en curses, amb l'ajuda de com a mínim dos acompanyants.

Font feia temps que buscava llibres per la seva filla, Emma-Joana, de 6 anys, que tinguessin protagonistes amb cadires de rodes. Es va posar en contacte amb l'autora del llibre i amb la seva germana, Cristina. I amb les colònies escolars d'Emma-Joana a la vista, els hi van deixar la cadira. "Moltes vegades no sabem com incloure les

persones amb un hàndicap motor a les activitats físiques o esportives. Jo ho visc en el dia a dia de la meua filla i no és fàcil, fan falta mans", explica Font, que recorda com la seva filla va tornar de les colònies escolars "rebutada i contenta". De moment, continua reclamant al Consorci d'Educació de Barcelona que es comprin cadires Joëlette pels infants amb mobilitat reduïda. "No pot ser que els nens i nenes amb mobilitat reduïda es quedin sense participar en les activitats a l'aire lliure, és una activitat didàctica i pedagògica", reclama. Però no s'atura aquí. És una persona molt activa a xarxes socials i fa uns mesos va fer una piulada »

» on explicava que ella i la seva filla volien fer una cursa adaptada a infants amb caminadors. La idea va tenir un gran ressò i es van posar en contacte amb elles Carros de Fuego, una associació sense ànim de lucre de Sevilla que utilitza l'oci i l'esport adaptat com a eina per a la inclusió social. Des d'aleshores, estan intentant organitzar la cursa a Barcelona.

Promoure el senderisme

Juan Carlos Vázquez transmet energia quan parla i amb el que fa. El 2014, ell i dos companys més van crear Rodamunt, una associació sense ànim de lucre per a la promoció i organització d'activitats de senderisme de muntanya destinada a persones amb mobilitat reduïda que utilitza les cadires Joëlette. Tots ells eren guies de muntanya per a persones cegues o amb visió reduïda. “Va sorgir una mica del no-res, cap de nosaltres estava vinculat al món de la discapacitat”, recorda Juan Carlos. “Vam partir d'un principi que és que havia de ser una activitat sense ànim de lucre, perquè tot el que fem ha de ser gratuït. Per què? Perquè podria ser un bon negoci, però no ho ha de ser, és un dret”, reivindica: “Tenen el mateix dret a anar a la muntanya, a un camí de ronda o a la carretera de les Aigües de Barcelona, no hi ha res més a discutir”, conclou.

L'associació Rodamunt, que es finança gràcies al Patronat de la Muntanya de Montserrat i a la Fundació Cruyff, funciona amb voluntaris i es dona a conèixer sobretot gràcies al boca-orella. Abans de la pandèmia feien unes tres sortides al mes, unes 35 a l'any. Però després d'estar parats pel confinament se'ls hi han acumulat les demandes, i només aquest mes de maig en tenien onze de programades. “Tots som voluntaris i tenim feines, no és fàcil, ens agrada fer-ho bé i que sempre hi hagi garanties de seguretat”, explica el Juan Carlos, que remarca que “els usuaris són persones, pel que fa a la salut, delicades i, per tant, no pots fer el burro”.

“Sempre preguntem què volen fer. Hi ha qui diu a Montserrat, a l'ermita on es van casar o a fer el Puigmal”, matisen des de Rodamunt. En funció del que es vulgui fer, es necessitaran més o menys voluntaris. També dependrà de si és una persona que pesa pocs quilos, o és un infant, o un adult de 80 kg. El que sí que tenen clar és que sempre ha de ser un dia especial per a les persones. Entre d'altres,

han pujat tres vegades al Puigmal (2.913 m), cinc al Taga (2.040 m), dotze al pic de Sant Jeroni de Montserrat (1.236 m) i en diverses ocasions a La Mola (1.104 m), Matagalls (1.697 m), Les Agudes (1.706 m), el Turó de l'Home (1.712 m) la Serralada Litoral, Morella, Collserola i un llarg etcètera.

Juan Carlos recorda com una vegada van pujar a Sant Jeroni (Montserrat) una dona de 65 anys amb síndrome postpòlio. “En el moment de la pujada, tota l'estona mirava a terra, estava mirant les pedres del camí, aquesta és la dimensió de les coses!”, exclama. Per això lamenta quan la muntanya i la natura són “un pas barrat” per la gent amb mobilitat reduïda. Si bé entén que “no es pot anar a tot arreu”, reivindica “avançar” perquè “passar-s'ho bé és un dret”.

La Xarxa de Parcs Naturals de Catalunya disposa d'itineraris senyalitzats per a persones amb mobilitat o visió reduïdes

A la Xarxa de Parcs Naturals de Catalunya, alguns parcs disposen d'itineraris senyalitzats accessibles per a persones amb mobilitat reduïda o amb visió reduïda que faciliten la visita autònoma per part de l'usuari. Només n'hi ha sis.

Gaudir dels cims, abans i després de la lesió

“Abans de la lesió era escalador de roca de tota la vida i esquiador de muntanya”. Qui parla és Albert Cogul, de 55 anys. “El 2016, vaig fer un error de pilotatge mentre anava amb parapent i em vaig produir una lesió medul·lar”, explica. Quan va sortir de l'hospital, el primer que va fer és aprendre a esquiar de nou. Aquest any anirà al Campionat d'Espanya “més que res, per passar-m'ho bé”, ens detalla.

Albert Cogul, després d'una lesió medul·lar, ha pujat a Montserrat i al Puigmal, i ha viatjat a 35 països d'arreu del món

Va ser per mitjà de l'alpinista Sergi Mingote -mort recentment al K2-, que tenia un projecte solidari amb Rodamunt, que van pujar al Puigmal (2.913 m) amb una cadira Joëlette. “Els de Rodamunt entenen que jo he sigut alpinista i que la lesió m'ha pres la muntanya. Amb ells hi puc accedir de nou. No del tot, evidentment, però una part sí”, declara l'Albert. Amb la cadira Joëlette, després de la lesió, ha pujat quatre cops a diferents punts de Montserrat, dos a Sant Jeroni i un al Puigmal, a més d'incomptables tombs per arreu. Des de la lesió, ha estat a 35 països d'arreu del món.

Considera que, a poc a poc, hi ha més sensibilitat per l'accessibilitat de la muntanya, “però no es tradueix en accessibilitat”. Per això critica que s'ha trobat amb infraestructures d'obra nova que no són

Albert Cogul
ascendint
al Puigmal el
juny de 2019
/ ASSOCIACIÓ
RODAMUNT

Emma-Joana
passejant amb
la seva mare,
Noemí Font

accessibles. “Qualsevol institució que té al seu poder la capacitat d’invertir en projectes d’accessibilitat hauria d’estar assessorada per una persona que es mou amb cadira de rodes, perquè les pífies que es fan són de campionat”, critica. “Si ja hi ha errors quan es pinta un requadre per aparcar el cotxe a la ciutat, imagina’t quan es tracta d’accessibilitat a la muntanya!”, lamenta. Per donar a conèixer rutes accessibles, Albert publica tot el que fa a les seves xarxes socials.

Transmetre l’amor per la muntanya

María Feo té 21 anys, té una discapacitat severa física i intel·lectual. És extravertida, li encanta estar rodejada de gent i anar de colònies amb els seus amics. Ha passat per diverses entitats que promocionen l’activitat física i esportiva del col·lectiu

de persones amb discapacitat com Nexe Fundació, Joc Viu i Nadís.

“Vam conèixer Rodamunt per mitjà de la directora de l’escola a la qual anava la nostra filla María, els van trobar un dia de portes obertes i havien portat una cadira Joëlette l’escola”, rememora Martín Feo, el pare de María. La seva parella, Ana, i ell, acostumaven a anar a la muntanya i volien integrar María també a fer-ho. Van fer una primera prova per Collserola (Àrea Metropolitana de Barcelona) i a María li va encantar. “Quan va néixer María teníem clar que o et mous o et mors. Altres famílies tenen altres visions”.

“Li agrada l’esforç, la companyonia, li diverteix que la portin a la cadira, que parlin amb ella, veure les persones... Gaudeix més quan anem per camins més difícils que no pas les fàcils!”, detalla Martín.

Nexe Fundació, Joc Viu i Nadís han ajudat María, amb una discapacitat severa, a desenvolupar activitats físiques i esportives

Tant Ana com Martín fan muntanya des que eren petits, per això van voler transmetre a la seva filla l’amor per la muntanya. Al principi la portaven en una motxilla, però, de mica en mica, amb la cadira, es trobaven que havien d’anar per vies verdes o adaptades, però “no era tan idíl·lic”. Amb Rodamunt han pogut fer rutes per Collserola, però també el Taga, Sant Jeroni, Matagalls i algun camí de ronda. A vegades sols, i a vegades amb altres infants. També els hi han proposat fer el Puigmal, però ho veuen excessiu. “En un món on ens movem constantment, que unes persones decideixin que un cap de setmana el passaran amb nosaltres, de manera gratuïta i voluntària, pujant muntanyes, avui en dia és un plus”, considera Martín, que remarca la tasca dels voluntaris.

“S’ha de saber que aquest col·lectiu té ganes de fer coses. Però per fer-les cal que tot sigui més accessible”, diu el pare de María Feo

lectiu i que té ganes de fer coses. Però per fer-ho cal que tot sigui més accessible”, reclama el pare de la María. I un últim apunt: “Si no ens feu visibles, és encara més complicat”.

“És complicat adaptar la muntanya, no pots fer una pista perquè la mataries”, matisa. “Entenc que no estigui adaptada. Si poguessis arribar en cotxe a tot arreu, mataries l’essència de la muntanya”. Sí que demana que els parcs naturals tinguin les cadires Joëlette. Ara, Martín espera poder fer aviat, si convenç a María i a Ana,

el Prat de Cadí (Baixa Cerdanya). De moment, María gaudeix també de la muntanya a l’hivern. Fa dotze anys que fa esquí adaptat a La Molina amb el mateix monitor, Jordi. “Li agraden les emocions fortes, ha sortit a nosaltres”, riu.

“És important visualitzar-nos, que se sàpiga que existeix aquest col·lectiu i que té ganes de fer coses. Però per fer-ho cal que tot sigui més accessible”, reclama el pare de la María. I un últim apunt: “Si no ens feu visibles, és encara més complicat”.

Ser dona, ser saharauí, ser refugiada

Malgrat que participen en una lluita per la llibertat com a poble, les dones saharauis s'enfronten a desigualtats de gènere arrelades en la societat

Esther Tena | @esthertena1005

Dona, saharauí i refugiada: tres categories que per elles mateixes suposen un gran repte en l'àmbit dels drets humans, però sobretot, en el dia a dia de qui ho viu en primera persona. Una tríada que des dels campaments de Tindouf es viu amb dignitat, valentia, però també amb frustració i nombroses contradiccions.

Abida Mohamed, de 33 anys i actual directora d'Informació i Comunicació del Ministeri d'Afers Exteriors de la República Àrab Saharaui Democràtica (RASD), explica que per a ella, ser dona i haver nascut als campaments de refugiades saharauis "és com néixer amb una missió sense que et donin l'opció d'escollir. No tens altra alternativa que ser militant per canviar la teva realitat i el teu context".

En aquest sentit, Lehdia Hamadi, de 34 anys, explica que per a ella, "un saharauí és un lluitador. Néixer en els campaments de refugiades té el seu preu, és una experiència molt dura". Ho diu amb pena, des d'un exili voluntari al País Basc per raons econòmiques i sobretot de salut, mentre compta els dies per retornar.

La lluita, la determinació i el compromís els demostren la gran quantitat de saharauis que després de molts anys a la diàspora decideixen retornar als campaments. La tornada, però, no és fàcil i suposa un gran colp de realitat. "Com a dona, mare i treballadora, no només t'enfrontes a una realitat o un enemic [exterior]. També t'enfrontes a la naturalesa de la mateixa societat saharauí", explica Abida.

Malauradament, trobar-se en un lloc inhòspit, en condicions completament inapropiades, no allibera a les saharauis de les desigualtats que comporta ser dona arreu del món. "Ser dona saharauí vol dir haver de lluitar per dues coses: per un Sàhara lliure i per defensar els drets de les dones", valora Lehdia.

Una lluita històrica

Quan fa 46 anys el poble saharauí es va veure amb l'obligació de marxar de la seva terra, les dones

saharauis van ser les principals responsables de la creació, creixement i conservació dels campaments de refugiades, així com d'assegurar el futur de les seves famílies en un context completament advers. El seu rol va ser fonamental: curaven a les persones ferides, s'encarregaven de l'educació, de la construcció d'hospitals i escoles, repartien la roba i el menjar que arribava per mitjà de l'ajuda humanitària... "Tot i les dificultats i el baix nivell de formació, les dones saharauis van demostrar ser capaces d'implicar-se amb fermesa. Estaven com a responsables de la majoria d'institucions i organitzacions. Van jugar un paper essencial en la resistència i la construcció del somni de tots el saharauis, un Estat saharauí". Així ho recorda Senia Ahmed Marhba, una dona de 63 anys que

Les dones saharauis van ser les principals responsables de la creació i conservació dels campaments de refugiades

Abans de la seva fugida a l'exili comptaven amb un reconeixement major que altres dones de països islàmics veïns

Una dona saharauí amb la seva filla als campaments de refugiades de Tinduf. La foto està produïda dins d'un projecte col·laboratiu / LUAFI

ha ocupat, entre altres càrrecs, el de representant del Frente Polisario i la RASD a Ginebra, secretària general de la Unión Nacional de Mujeres Saharauis (UNMS) i actual membre del Parlament Panafricà.

Ja abans de la seva fugida a l'exili, les dones saharauis comptaven, segons múltiples textos i el testimoni de moltes d'elles, amb un reconeixement major que altres dones de països islàmics veïns.

Però en el moment de proclamar-se l'alto el foc el 1991, les dones es van enfrontar a un gran repte amb la tornada dels homes als campaments: la resignificació del seu rol. Així, aquest estatus prominent en la societat va ser temporal i va dissoldre's en l'àmbit pràctic, tot i que no en l'essència, ja que la nova situació va atorgar a les dones una consciència sobre els seus drets polítics, socials i econòmics. Així ho explica Abida: "Considero que existeix un conflicte intern de distribució de rols entre homes i dones que va començar a ser visible a finals dels noranta, quan els homes van començar a involucrar-se en el treball en els campaments". Ara bé, altres espais i responsabilitats, com el treball de cures i domèstic, van continuar recaient sobre elles.

Aposta institucional per l'equitat

El govern de la RASD ha fet passes en la direcció de garantir l'equitat entre homes i dones. Entre d'altres, trobem exemples com el nomenament de la secretària general de la UNMS com a membre de l'equip de negociació per a una solució justa i pacífica del conflicte, l'establiment del Consell Suprem de la Dona i un augment en la participació de les dones en l'esfera política. Respecte a aquest últim apunt, Makita (nom fictici), una jove de 28 anys, és molt crítica: "És clar que trobes a dones participant en esdeveniments nacionals, reunions... Però si analitzes la seva funció o la seva posició, veus quin lloc ocupen en l'escala de poder respecte als seus companys homes. Només algunes joves en són conscients, perquè és un tema sensible".

El govern de la República Àrab Saharauí Democràtica ha fet passes per a garantir l'equitat entre homes i dones

Existeix un sentiment generalitzat entre dones, tant joves com adultes, d'estar vivint un retrocés pel que fa als seus drets

Destaca també la creació de l'Escola de Gènere, una iniciativa que, "amb tan sols un any, ha aconseguit generar un debat important per mitjà de reunions i conferències amb la participació de líders feministes internacionals" ens explica la Senia.

Abans d'aquesta escola les dones ja s'organitzaven en altres espais menys institucionals com la *wangala* -paraula en llengua hassania-, una agrupació només de dones, provinent de la comunitat beduïna, en la qual es reunien per debatre temes de bellesa, remeis casolans i assumptes socials. Fa uns anys, un grup de dones, entre elles Abida, van recuperar aquesta iniciativa, però "en comptes d'embellir el seu físic, buscàvem embellir la ment de les dones mitjançant l'adquisició de nous coneixements sobre feminisme, gènere, distribució de rols... Com a dona, mereixes, necessites i també estàs obligada, al cap i a la fi, a conèixer

les teves capacitats, els teus drets, i en què resideix la desigualtat".

Malgrat els avenços, les iniciatives i una voluntat manifesta, avui en dia encara s'està lluny del fet que l'equitat entre gèneres sigui una realitat. En aquest sentit, Makita comenta que "encara queda molta feina per fer. Som una societat que integra la dona, però que en la majoria dels àmbits, la segueix veient com a cuidadora". Potser el fet d'haver viscut en altres realitats ha fet que Makita, com moltes altres saharauis, tingui una visió diferent: "Quan em sento i parlo amb amigues que no han sortit d'aquest entorn, m'adono que les seves respostes són fruit d'una educació masclista".

Retrocés en drets

Existeix un sentiment generalitzat entre dones, tant joves com adultes, d'estar vivint un retrocés, pel que fa als seus drets. El que canvia és la manera d'interpretar aquest retrocés i les seves causes. Makita explica que creix el nombre de dones joves que no volen treballar a Rabuni (capital administrativa dels campaments) per no tenir tant contacte amb homes, que cada vegada més noies deixen de treballar quan tenen fills o que s'està tornant a popularitzar la idea que l'home és el cap de la llar. Tot plegat, ella ho considera resultat "del contacte directe amb la tecnologia i la pluja d'informació no organitzada, les idees que proclamen alguns canals de televisió i la falta de contrast d'informació per part de la joventut". Per part seva, Senia considera que el retrocés en el lideratge de les dones es deu a un retrocés en la causa saharauí en general.

No hi ha dubte que les dones saharauis són lluitadores per essència. Que siguin lluitant per la llibertat del seu poble i per la seva pròpia. Ganes no en falten. "M'imagino un futur en què segueixo compromesa voluntàriament en tot allò que pugui pel meu poble. Vull poder marcar la diferència en la vida de les dones saharauis, sigui des dels campaments o des dels territoris ocupats", desitja Lehdia. ●

La condemna als civils de la regió etiòp de Tigre

Les organitzacions de drets humans denuncien crims de guerra i fam provocada contra la població per part de tots els actors armats, que a més impedeixen l'arribada d'assistència humanitària

Nacho Ibáñez | @geoconflictos

Execucions extrajudicials, violència sexual contra dones i infants, desplaçaments forçats o el recent assassinat de tres cooperants de Metges sense Fronteres. Són alguns dels crims de guerra que se sumen a la greu fam que amenaça a milers de persones a la regió etiòp de Tigre.

Des del passat mes de novembre, aquest territori es troba immers en una de les pitjors catàstrofes humanitàries de la seua història recent. Llavors, el govern d'Abiy Ahmed iniciava una ofensiva armada per a derrocar el govern regional del Front d'Alliberament de Tigre (TPFL) i donava el tret de sortida a una cruenta guerra. Tot i que l'Estat anunciava el final de l'ofensiva tres setmanes després, els enfrontaments van continuar i la població civil és, de nou, qui més n'ha patit les conseqüències. Al tancament d'aquesta edició, el govern declarava una treva precària i unilateral després que els combats s'hagueren endurit i que els rebels recuperaren la capital de la regió.

Desenes d'organitzacions de drets humans i organismes internacionals fa mesos que denuncien l'opacitat del govern respecte a Tigre i les dificultats per a poder-hi accedir amb ajuda humanitària. Mentrestant, el primer ministre, Abiy Ahmed, qui va ser guardonat amb el Premi Nobel de la Pau l'any 2019, fa cas omís de les peticions internacionals i les crítiques.

Massacres contra la població civil

La guerra a Tigre va començar oficialment el 4 de novembre, quan Ahmed anunciava a la televisió l'inici de la invasió després d'un suposat atac del TPFL a la Comandància Nord de l'Exèrcit. El conflicte, però, ve de lluny i l'espurna la trobem amb l'arribada d'Abiy Ahmed al poder, el 2018, i la conseqüent marginació política del TPFL. Aquest partit havia estat fins llavors la formació hegemònica dins la coalició que durant tres dècades havia governat el país. Però el conflicte amb Ahmed els va portar a sortir del govern i a centrar-se en la regió de Tigre, el seu bastió al nord del país.

La tensió va escalar un grau més el passat estiu, quan Abiy Ahmed havia promès convocar les primeres eleccions realment democràtiques del país. Amb l'excusa de la COVID-19, les va posposar, un

fet que van usar les autoritats de Tigre com a pretext per a deixar de reconèixer *de facto* l'autoritat del govern central, tot convocant les eleccions en el seu territori. Un foc creuat d'acusacions d'il·legimitat que van portar al setge de la base militar.

Després de l'incident, l'Exèrcit Federal d'Ahmed, amb el suport de les tropes de l'enemic històric –el règim dictatorial d'Eritrea–, va prendre en poc temps la capital tigrinya i hi va col·locar un govern afí, mentre els principals líders del TPFL fugien a les muntanyes. Durant els enfrontaments, tots dos bàndols van ser acusats de nombroses atrocitats contra la població civil.

Ja durant els primers dies de guerra, Amnistia Internacional (AI) denunciava la “massacre de Mai-Kadra”: militants del TPFL varen assassinar amb pals i matxets a centenars de persones, la gran majoria jornaleros d'altres localitats. L'organització també denunciava amb preocupació el paper de les forces armades eritrees.

A Axum, capital històrica d'Etiòpia, tropes eritrees i etiòps van prendre la ciutat casa per casa i van obrir foc indiscriminat contra les residents. “Les tropes etiòps i eritrees van dur a terme múltiples crims de guerra, van assaltar i matar sistemàticament centenars de civils a sang freda (...) les residents d'Axum es van veure sumits en dies de trauma col·lectiu enmig de la violència, el dol i els enterraments massius”, afirma AI en un comunicat.

No va ser fins aquest mes de març que el govern etiòp es dignava a reconèixer la més que flagrant evidència de la participació de l'exèrcit eritreu en la guerra. Eritrea té un servei militar obligatori que, per a molts analistes, no deixa de ser una forma d'esclavitud. Per aquest motiu, milers de persones fugen cada any a Tigre, on viuen en camps de refugiades que ara han estat atacats per soldats eritreus i, segons denuncien les mateixes habitants, s'estan produint devolucions al país del qual fugien.

Assalts a l'assistència humanitària

“La guerra ha trastocat els mitjans de subsistència de la població i fa perillar la seguretat alimentària”. Aquesta és segurament la conclusió més greu que es pot extreure de l'Atlas Humanitari de Tigre, publicat

Refugiades al camp sudanès d'Al-Fashqa, fronterer amb la regió etiop de Tigre

Segons les Nacions Unides hi ha 350.000 persones a Tigre que s'enfronten a una situació alimentària catastròfica

A finals de juny tres cooperants de Metges sense Fronteres, una d'elles de Madrid, van ser assassinades a la zona de conflicte

per la Universitat de Gant (Bèlgica). Els camperols no compten ni amb llavors ni amb fertilitzants per a treballar la terra, i els soldats els amenacen amb "càstigs", si hi cultiven. Sumat a la destrucció de granges i infraestructures o el desplaçament de població, l'Atles situa indubtablement el conflicte com a causant d'aquesta situació. "Si no hi ha collita a finals d'aquest any, la regió de Tigre dependrà de l'ajuda o morirà de fam" s'afirma.

Segons diferents agències de les Nacions Unides avui dia ja hi ha 350.000 persones a Tigre que s'enfronten a una situació alimentària catastròfica, i fins a dos milions cauran en una severa fam en molt poc temps si no es prenen mesures immediates. Segons aquest mateix organisme, un 91% de la població de la zona depèn de l'ajuda humanitària.

Aquesta assistència està essent especialment difícil de fer arribar a la població. "Hi ha hagut intents deliberats, repetits i sostinguts per a evitar que la població obtinga aliments" asseguren treballadores humanitàries. La mateixa ONU ha informat de fins a 129 "violacions d'accés" de l'ajuda a la regió i les tropes etiops i eritrees han estat acusades d'assaltar i robar sistemàticament els camions amb l'ajuda. Una situació que es repeteix també a les àrees controlades pel TPFL.

A més, de nou, la violència sexual s'exerceix com a arma de guerra. Les denúncies de violacions contra dones i infants es compten per milers i, en la majoria de casos, són soldats etiops i eritreus els involucrats. Se'ls acusa de violacions en grup o d'obligar a membres d'una mateixa família a mantenir relacions sexuals, entre d'altres. Unes atrocitats que tenen la clara intenció de trencar la moral de la gent.

"La violència sexual és un segell distintiu brutal del conflicte a Tigre (...) els atacs estan dirigits contra les dones per la seua ètnia [tigrinya] amb la finalitat de deixar-les infèrtils". Així de contundent es mostra la Fundació Mundial de la Pau en un comunicat. A més, la destrucció de les infraestructures sanitàries impedeix la cura de les dones agredides i el seu accés a tractaments contra malalties de transmissió sexual.

Crítiques internacionals

Les brutals violacions de drets humans han obligat la comunitat internacional a posicionar-se respecte al conflicte i en les últimes setmanes el govern d'Abiy Ahmed ha rebut desenes les crítiques. A finals de maig, el govern dels Estats Units anunciava sancions contra funcionaris etiops i la suspensió del finançament de projectes al país, mentre les Nacions Unides denunciava "els crims comesos per totes les parts".

Especialment contundents van ser les recents declaracions de l'enviat especial de la Unió Europea a Etiòpia, Pekka Haavisto, qui denunciava que els líders etiops li havien reconegut la seua intenció d'aniquilar tota la població de Tigre, en el que molts consideren ja com un intent de neteja ètnica. També la Unió Africana anunciava fa uns dies l'inici d'una comissió d'investigació per aclarir les denúncies contra la vulneració dels drets humans. Totes aquestes crítiques han estat fortament rebatudes pel govern etiop, qui les ha aprofitat per a denunciar la ingerència estrangera i de retruc enaltir el nacionalisme que tant rèdit electoral li dona.

El conflicte a Tigre està lluny d'acabar-se i la població torna a trobar-se enmig d'una lluita pel poder que li és aliena. El perill generalitzat de fam és imminent. Si fa anys Abiy Ahmed era vist com l'esperança de la democràcia i la reconciliació al continent africà aquesta imatge es troba avui molt lluny de la que s'esperava, i un cop més, és un Nobel de la Pau qui fa la guerra i qui permet les majors atrocitats. ●

arc
Assegurem compromís

www.arc.coop

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

La **Directa** utilitza els serveis de
foli verd
gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

Un Espai Comú
campanya de micromecenatge

<https://goteo.cc/larepartidora>

Directa **formigues liles** **Mundubat** **PER L'HORTA**

Llibreria crítica - Espai de treball - Sala polivalent - Espai per a xicalla

CINC DÈCADES DESPRÉS DELS 'PAPERS DEL PENTÀGON', **ELS ALERTADORS SEGUEIXEN EN RISC**

L'històric denunciant Daniel Ellsberg va obrir fa cinquanta anys un camí als Estats Units que han seguit altres, com Edward Snowden o Chelsea Manning

Amy Goodman i Denis Moynihan | @democracynow
Conductora i cofundador de Democracy Now!

Fa cinquanta anys, el famós alertador Dan Ellsberg va filtrar una sèrie d'arxius secrets coneguts com els *Papers del Pentàgon*. Va ser un valent acte en defensa de la veritat pel qual més tard es va enfrontar a una possible condemna a cadena perpètua. Des de llavors, Ellsberg no ha deixat de lluitar. Al maig, només unes setmanes després de complir 90 anys, l'exassessor del Pentàgon va revelar un altre informe classificat de seguretat nacional. Ho va fer durant una taula rodona a la Universitat de Massachusetts, que moderava un de nosaltres [Amy Goodman], en la qual també va participar el denunciant de l'Agència de Seguretat Nacional Edward Snowden. La conferència portava per nom: "La veritat, el dissens i el llegat de Daniel Ellsberg".

"Permeteu-me dir una veritat que he guardat durant cinquanta anys", va dir Ellsberg, abans de llegir un informe secret del 1958 que revelava la intenció de les autoritats estatunidenques de llançar una guerra nuclear. "Vaig copiar aquest informe. El vaig guardar el 1969 en la meua caixa forta ultrasecreta. I l'he tingut des de llavors".

Ellsberg va treballar per a la corporació RAND i com assessor del govern de Kennedy. També va ser oficial de Marina i va participar en missions de combat al Vietnam. El 1969, inspirat pel creixent moviment contra la guerra i contra el reclutament militar, va fotocopiar els *Papers del Pentàgon*, unes 7.000 pàgines de documents secrets sobre la guerra de Vietnam. Com que no va poder trobar

cap senador estatunidenc disposat a fer públics els documents, Ellsberg va optar per filtrar-los al diari *The New York Times*.

El diari va publicar el seu primer article sobre els *Papers del Pentàgon* el 13 de juny de 1971. Dos dies després, un tribunal federal va acceptar la sol·licitud del president Richard Nixon de dictar una ordre judicial i va bloquejar la publicació de més informació. Quan es va fer pública la identitat de l'alertador, Ellsberg i la seva esposa Patricia van passar a la clandestinitat, però ell va continuar distribuint còpies dels documents a altres diaris.

L'assessor de Seguretat Nacional de Nixon, Henry Kissinger, va qualificar a Ellsberg com "l'home més perillós dels Estats Units". Per la seva part, Nixon va dir durant una conversa al Despatx Oval amb el seu fiscal general: "Hem de vigilar l'objectiu principal, que és Ellsberg. Hem d'atrapar a aquest fill de puta".

El 30 de juny, la Cort Suprema va dictaminar en favor del *The New York Times* i va prohibir la censura governamental de la premsa i va permetre que continués la publicació dels documents del Pentàgon.

Com que temia noves revelacions, Nixon va intensificar la seva campanya contra el denunciant. En una conversa amb *Democracy Now!*, Ellsberg explicava: "Van entrar il·le-

galment al consultori del meu psicoanalista, van enviar dotze excombatents cubans de la invasió de la badia de Cochinos perquè em deixessin incapacitat a les escales del Capitoli. El 3 de maig van escoltar les meves converses telefòniques de manera

il·legal, sense ordre judicial". Quan la conducta irregular del govern de Nixon va quedar en evidència, el jutge va desestimar el cas d'espionatge contra Ellsberg.

L'exemple d'Ellsberg ha encoratjat altres alertadors, entre ells, Edward Snowden, qui,

mentre treballava per l'Agència de Seguretat Nacional (NSA) va participar en el desenvolupament d'un programa secret de vigilància massiva del govern nord-americà. Snowden va filtrar una gran quantitat de documents el 2013 i des de llavors ha viscut en l'exili a Rússia.

En la conferència de maig, Snowden va parlar sobre els denunciants que el van inspirar: "Tots ells van enfrontar-se a un gran risc personal perquè la ciutadania conegués la veritat que se li estava ocultant amb finalitats polítiques. Al final, t'adones que això és més correcte que anar a l'oficina cada dia, quedar-se en silenci i perpetuar un sistema d'injustícia".

Snowden va afegir: "[Els alertadors] Reality Winner, Daniel Hale, Chelsea Manning, Thomas Drake, Terry Albury i altres persones que

s'han animat a revelar la veritat en les últimes dècades han reivindicat el llegat de Daniel Ellsberg".

Reality Winner treballava també per la NSA quan va filtrar informació a la premsa que descrivia una suposada interferència russa en les eleccions del 2016. Winner va ser arrestada el 2017 i sentenciada a cinc anys de presó. La seva família en demana l'indult.

Daniel Hale es va declarar culpable de filtrar documents classificats sobre el programa secret que permetia l'ús d'avions no tripulats en assassinats selectius a l'Afganistan, Síria i l'Iraq. Sentenciaran Hale a mitjans de juliol.

La revelació que Dan Ellsberg va fer l'1 de maig va ser sobre un conflicte entre la Xina i Taiwan per la disputa de diverses illes petites el 1958. Ellsberg va revelar que hi havia plans per a llançar armes nuclears contra la Xina. L'informe mostrava que Washington sabia que un atac contra la Xina podria provocar una resposta nuclear de la Unió Soviètica, cosa que significava la mort de milions de persones.

Als 90 anys, Ellsberg continua defensant incansablement els drets dels alertadors i la llibertat de premsa. Ha demanat al govern de Biden que retiri les acusacions contra Daniel Hale i Julian Assange.

Ellsberg va concloure la seva recent entrevista amb Democracy Now! dient: "Jo, més que ningú altre, he pogut constatar la importància i la necessitat de la Primera Esmena [de la Constitució dels Estats Units], que protegeix la llibertat de premsa i la llibertat de pensament. Sense aquestes llibertats, no hi ha democràcia". ●

Amb 90 anys, Ellsberg ha demanat al govern de Joe Biden que retiri les acusacions contra Daniel Hale i Julian Assange

El Montalbán més polític, poètic i profètic

Dos reculls periodístics i un assaig poètic completen l'obra de l'escriptor barceloní Manuel Vázquez Montalbán (1939-2003). Idees llancívoles i versos amb potència crítica i molt actuals

Ivan Alcázar Serrat | @La_Directa

L'

escriptor Manuel Vázquez Montalbán va créixer i es va expressar gràcies a una àmplia formació cultural i subcultural, que va sumar a la lucidesa compromesa i a la sentimentalitat irònica i melancòlica. Fa cinquanta anys, la seva mirada va ser capaç d'anar detectant, també des del periodisme i la poesia, problemes estructurals i subterranis de la societat i tares simptomàtiques de la cultura. Vázquez Montalbán va fer diagnòstics agosarats i observacions valentes. Com que alguns d'aquells problemes persisteixen i avui emergeixen amb força, en ser rellegides les seves idees poden causar perplexitat, admiració o indignació, segons la sensibilitat de cada lectora.

La 'qüestió catalana'

A *La mirada inconformista* (Literatura Random House, 2019) es recullen, entre molts altres articles, alguns dels publicats per Vázquez Montalbán a la revista *Triunfo*. A les seccions de "La Capilla Sixtina" (del 1971 al 1978, amb el pseudònim de Sixto

Cámara) i a les entregues de la "Crónica sentimental de España", que després va recollir en sengles llibres, l'autor oferia peces que són bons exemples d'un "nou periodisme" local, agut i innovador.

Poeta amb carnet de periodista i militant comunista amb una sòlida base, a cavall de les dècades de 1960 i 1970, Vázquez Montalbán va anar desplegant una veu pròpia a publicacions com *Siglo 20*, *Triunfo* i *Tele/Expres*, i un punt de vista marcadament polític i humorístic a *Por Favor* i *Hermano Lobo*. La seva visió perspicaç va anar dirigida a un ventall vastíssim de temes, especialment a uns "estudis culturals" que la dècada de 1960 i 1970 devien semblar originals i heterodoxos.

Tal com assenyala l'editor i antòleg Francesc Salgado al pròleg del volum d'articles, Vázquez Montalbán va criticar una Transició basada en la rentada de cara, la continuïtat i la reforma del franquisme, unes maniobres que el periodista va batejar com a "transfranquisme". Alguns dels problemes actuals, escriu Salgado, provenen d'assumpes que en aquell moment es van tancar en fals. Llegint els articles *montalba-* »

» *nians* s'entén millor aquell ball de màscares que, cinquanta anys després, ha quedat del tot desemmascarat.

Per exemple, pel que fa a l'anomenada “qüestió catalana”: quan Vázquez Montalbán escriu sobre el retorn del president Josep Tarradellas de l'exili i les eines d'autogovern de Catalunya, ja veu clar que la “virtut bàsica” del poble català és la paciència, més que no pas el seny (“Tarradellas, Tarradellas, Tarradellas”, publicat a *Triunfo* el 29 d'octubre de 1977). Després de la multitudinària Diada Nacional de Catalunya de 1977, el periodista detecta el divorci evident que, ja aleshores, hi havia entre els actors de la negociació política i el poble, s'anticipa i fa servir els mots més rebregats dels nostres dies, és a dir: “procés” i “referèndum”. No arriba a esmentar “Ítaca”, segurament, perquè amb “Icària” ja en té prou, per referir-se als carrers de la ciutat plens de gom a gom de manifestants. Quan escriu sobre aquella manifestació de l'Onze de Setembre, sembla que ho fa amb la ràbia acumulada al llarg de quaranta anys d'humiliació, que en el seu cas van incloure la censura, les detencions i la presó: “*Franco habría tenido que haber vivido para ver lo que allí ocurrió. Su siniestra, sangrienta megalomanía de dictador ignorante se hubiera hecho añicos ante la evidencia de que cuarenta años de anticatalanismo activo no habían conseguido otra cosa que una unanimidad popular incontestable en pro de la defensa de lo fundamental de una Catalunya popular*” (“Los catalanes han actuado, ahora le toca al gobierno”, publicat a *Triunfo* el 17 de setembre de 1977). L'escriptor ja alertava sobre un centralisme estatal en crisi i inoperant, i advertia que no es pot pretendre liquidar els conflictes amb simples cries apocalíptiques, motivades per la por irracional d'alguns al creixement del marxisme i al “separatisme”. En canvi, ell proposa anar solucionant cada situació amb iniciatives científiques i excepcionals: “*Estas cuestiones no son artificiales*”, escrivia Vázquez Montalbán fa gairebé cinquanta anys (“La barretina”, publicat a *Triunfo* el 29 de març de 1977).

Columnes militants

El recull *Cambiar la vida, cambiar la historia* (Atrapasueños, 2020) compila articles escrits des de la ideologia més clara i identificable (la d'un militant del PSUC), uns textos que han estat rescatats de l'Axiu Històric del Partit Comunista d'Espanya, i que en el seu moment van ser publicats, en part clandestinament, a *Mundo Obrero*, *Nuestra bandera* i més tard a la Fundació d'Investigacions Marxistes. Ara, Joaquín Recio Martínez i Leo Recio Morillo els han ordenat i editat en una publicació que ve acompanyada dels dibuixos del caricaturista Lluís Juste de Nin (que signava com “El Zurdo” i “Esquerrà”). També en aquestes columnes polítiques i sociològiques Vázquez Montalbán identifica certs perills i rèmores de l'etapa, mals i inèrcies que amb el pas dels anys han anat emergint a la superfície fins que han esclatat als nassos d'uns i altres. El *transfranquisme* es perpetua, segons la seva visió, en noves classes enriquides i econòmicament bunqueritzades gràcies a les prebendes del règim i a la corrupció estructural (“La corrupción”, publicat a *Mundo Obrero* el 2 de maig de 1977). Com a complement d'aquests elements sistèmics, aquell mateix any Vázquez Montalbán descriu amenaces reaccionàries més espontànies, però previsibles: les d'un “fascismo agazapado” que ressuscitava amb cada “insuficiencia democrática” (“El fascismo, agazapado”, publicat a *Mundo Obrero* el 22 de setembre de 1977).

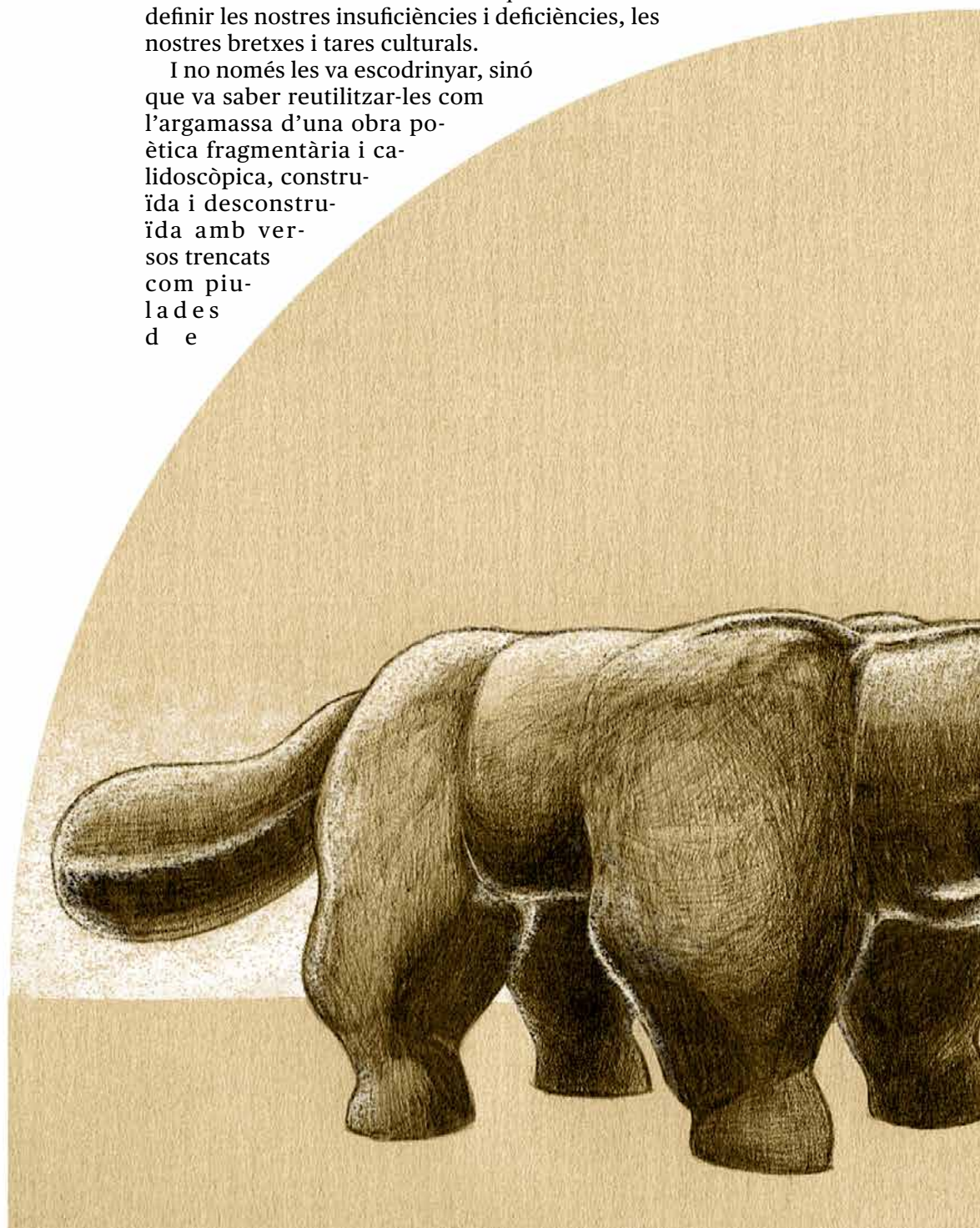
La cultura en suspens

Vázquez Montalbán va ser un intel·lectual d'esquerrres, i com a tal va baixar a les arenes per reflexionar amb profunditat sobre el paper de la cultura a la societat. A la dècada de 1970, a l'Estat espanyol hi havia qui semblava voler recuperar desesperadament el temps perdut. Així, el periodista va explicar com, per mitjà del “monopolio televisivo”, a l'Es-

Va ser un intel·lectual d'esquerrres, i com a tal va baixar a les arenes per reflexionar amb profunditat sobre el paper de la cultura a la societat

tat s'ocupava l'oci de la gent “con ‘culturas’ inexplicadas, descontextualizadas” (“Nos quieren dar cultura”, publicat a *Mundo Obrero* el 8 de desembre de 1977). El poble era alienat com a receptor de la cultura i sotmès a l'alfabetització d'uns mitjans de comunicació de masses als quals Vázquez ja havia dedicat el primer dels seus assajos (*Informe sobre la información*, del 1963). Paral·lelament, a parer seu, la creació cultural es trobava arraconada entre dues barbàries: la barbàrie sofisticada de la burgesia, que ja no necessitava uns artistes tendents a la provocació innòcua i a la descomposició repetitiva, i la barbàrie prefabricada de la doctrina teledirigida a la cultura de masses (“El compromiso político del escritor”, publicat a *Mundo Obrero* el 2 de març de 1977). L'autor va saber detectar uns mals que s'han cronificat fins a definir les nostres insuficiències i deficiències, les nostres bretxes i tares culturals.

I no només les va escodrinyar, sinó que va saber reutilitzar-les com l'argamassa d'una obra poètica fragmentària i calidoscòpica, construïda i desconstruïda amb versos trencats com piulades de

Twitter i parracs de sentències hipertextuals. Amb una poètica basada en la memòria i el desig, és a dir, en la derrota i l'esperança.

Als peus de la història

Vázquez Montalbán es va definir sempre com a poeta, tot i que, com és ben sabut, el reconeixement li va arribar per la seva faceta de periodista i narrador, especialment per la sèrie de novel·les del detectiu Pepe Carvalho. Un treball com *Mezclando memoria y deseo. La poesía de Manuel Vázquez Montalbán (1963-2003)* (Pre-textos, 2020), sorgit de la investigació doctoral de Sergio García García, torna a reivindicar i exposa amb erudició l'originalitat d'una proposta lírica que va servir de baula generacional, capaç d'unir els valors i l'empenta de la poesia social amb l'esclat de les formes experimentals del pop i l'avantguarda.

Tal com recorda García García, Vázquez Montalbán va ser inclòs a l'antologia de Josep Maria Castellet (*Nueve novísimos poetas españoles*, del 1970), però en tot moment es va voler diferenciar dels altres *novísimos* i reivindicar el seu mestissatge cultural *real*, i no un mestissatge mitòman i lúdic (o sigui: esnob). L'obra narrativa en general i poètica en particular de Vázquez Montalbán ve contextualitzada en el "país de la infància" de l'escriptor, al barri del Pedró de Barcelona (abans barri xino, actual barri del Raval). És allà on el poeta va créixer i es va formar amb la subcultura obrera i perdedora de la guerra civil, amb els mitjans de masses i el carrer, amb les cançons de les cupletistes i les idees redemptores, i allà prengué consciència

dels intents d'"extirpació" cultural aplicats sobre la seva classe social. Afegiríem que la banalitat d'aquestes estratègies d'erradicació de la memòria històrica, d'enterrament dels referents

obriers i subculturals, ha continuat al barri fins avui mateix, amb el menysteniment de les cases-fàbrica, la monumentalització insubstancial (aquella escultura del gat gegant de l'escultor Botero, a la rambla del Raval), la turistificació asfixiant de l'àrea urbana. Això es pot comprovar precisament a la plaça que duu el nom de l'escriptor: un racó sense encant situat entre les oficines del sindicat UGT i un hotel de cinc estrelles, un espai que pretenia ser un homenatge a un veí il·lustre, però ha resultat un lloc entre contradictori i denigrant.

Tornem a l'assaig sobre la poesia de Vázquez Montalbán: García García hi explica la doble faceta dels versos *montalbànians*, com a experiment formal i com a memòria personal, col·lectiva i històrica, en un artefacte que s'activa mitjançant la tècnica del collage. Aquesta tècnica de parracs i jocs, d'espetecs i fogonades, brilla especialment en el cicle *Memoria y deseo*, que compta amb poemes esplèndids com *Coplas a la muerte de mi tía Daniela*, de l'any 1973. Empès pel remordiment, a *Coplas* el poeta descriu els records com uns "inútiles vicios sentimentales" i tanmateix copsa amb tendresa la figura de la seva bestia: "ilustre fregona / mala lengua / cigarra / en el pobre hormiguero / proletario / de la España de charanga / y pandereta/ (...) no hablan de ella / las crónicas humanas / las lápidas / las estelas / las columnas / ni las nostalgias / de los hijos que no tuvo". La *tía Daniela* va viure de manera pobra i anònima, revictimitzada sota la dictadura i a l'ombra dels grans esdeveniments, entre la vaga de La Canadencia, la Guerra Civil espanyola, el llançament de l'Sputnik i la penetració del capitalisme. Va morir amb pena i sense glòria, ningú no li dedicà una escultura, un bust o una estàtua equestre. El seu únic monument és aquest poema corprenedor. ●

Per saber-ne més...

Cambiar la vida, cambiar la historia

Edició de Joaquín Recio Martínez i Leo Recio Morillo. Pròlegs de Rosa Regàs i José Manuel Martín Medem. (Editorial Atrapasueños, 2020).

Recull dels articles publicats a partir de la dècada de 1970 a *Mundo Obrero*, *Nuestra bandera* i per la Fundación de Investigaciones Marxistas. El volum és fruit d'una recerca a l'Arxiu Històric del Partit Comunista d'Espanya.

La mirada inconformista: 40 años de periodismo, placer, revuelta y humor

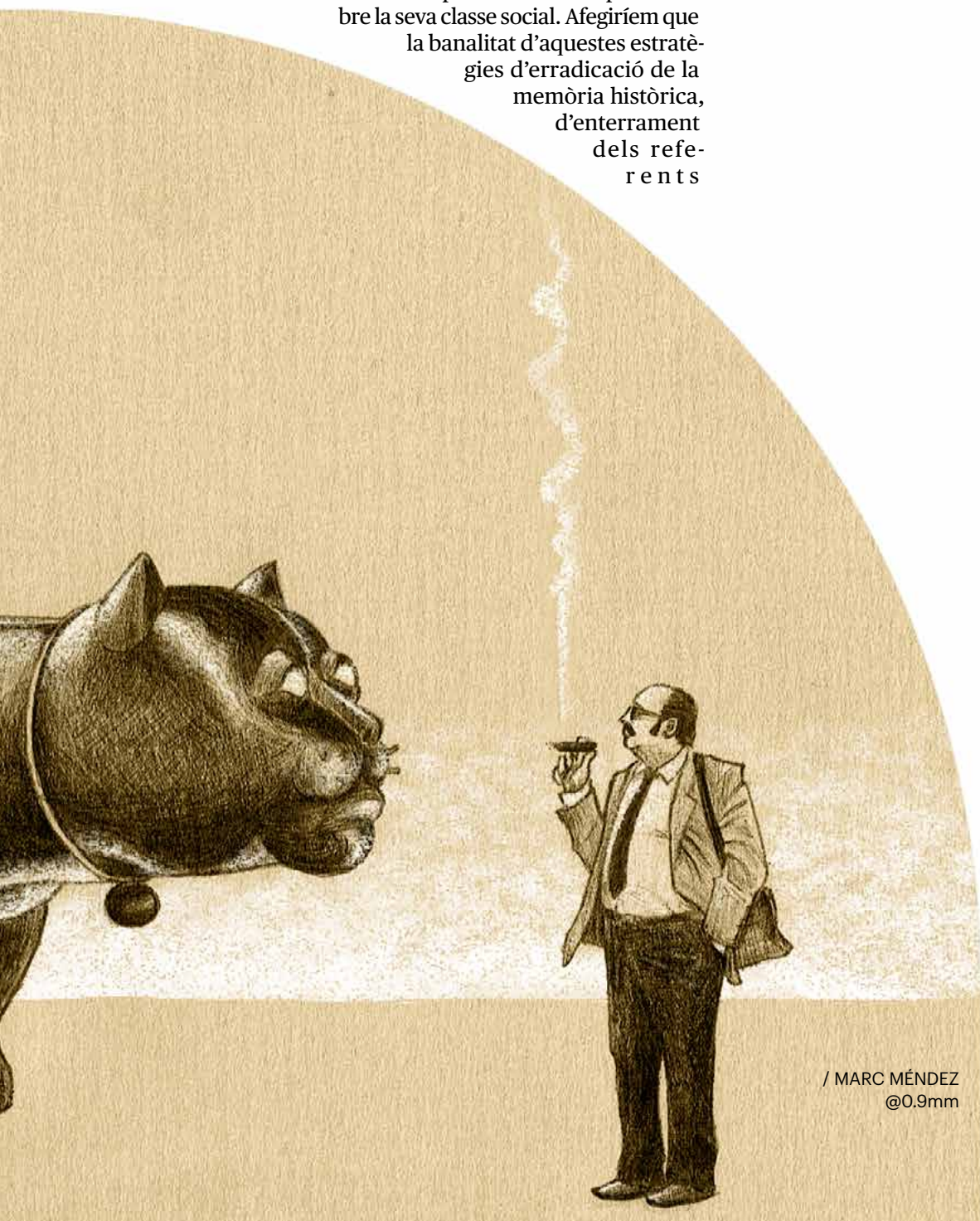
Edició i pròleg de Francesc Salgado. (Editorial Literatura Random House, 2019).

Recull d'articles ordenats per seccions: internacional, nacional, Catalunya, societat, esports, perfils i retrats, Barcelona, obituaris i homenatges. Publicats a un ventall molt ampli de revistes i diaris: *La calle*, *Triunfo*, *Tele/eXprés*, *Hogares Modernos*, *Avui*, *El País*, *Interviú*, *La Repubblica*.

Mezclando memoria y deseo: La poesía de Manuel Vázquez Montalbán (1963-2003)

Sergio García García. (Editorial Pre-textos, 2020).

Assaig sobre la poesia de Vázquez Montalbán, on s'analitzen amb detall les influències del poeta i les relacions entre l'obra lírica i la narrativa, la biografia de l'autor i el context sociopolític.

malalletra

Salta la lluna

El relat de David Tinoco | @tinoco512

/ MARC TRESERRA
@kid_xalla

Us explico el que estic segur que va passar en l'incendi. Ell estava entusiasmat amb tornar a entrar en acció, sentia l'adrenalina pel cos, una de les seves sensacions més agradables. Un cop dins de l'incendi i aferrat al seu company va ser molt diligent, i va saber aguantar-se de no agafar un tros de fusta calcinada per escriure en una paret "Foc al capital" i riure amb els companys. Es va controlar.

Va sentir un soroll. Un gat miolava entre unes prestatgeries que havien caigut a terra i ja fumejaven. Va mirar el company, que li va dir que la prioritat era assegurar l'edifici, però el nostre amic sabia que quan haguessin acabat amb les flames el gatet ja no tindria vida. Va insistir prou a saltar-se el protocol, però no li estava permès. A ell això no li agrada. Aquestes normes estrictes... I menys encara deixar morir un animal, sabent que el podria salvar. Així és com es va separar del seu company, tot dient-li ben fort que s'ajuntés amb la resta de l'equip.

Va saltar per sobre unes bigues de fusta que flamejaven, i en el salt es va agafar les cames com si fes parkour, perquè gaudeix de cada salt i de cada moment d'aquesta vida. Va aixecar l'armari amb facilitat, i el gat, un cop va tenir marge per moure's, va poder sortir de la trampa mortal.

En tornar a deixar anar l'armari, ell va quedar atrapat per les fustes i va veure que li costava sortir. El gat va intentar ajudar-lo, però, pobret, no tenia la força necessària. Quan el nostre amic va ser conscient que seria l'últim incendi que apagaria, somrient, li va dir al gat: "Marxa! I recorda: no creixis, és una trampa".

Kaonashi, el gat, va sortir sa i estalvi de l'incendi, i ara porta amb ell l'ànima del nostre amic, que avui és feliç, perquè no ha de treballar i pot anar saltant de mur en mur, d'arbre en arbre, la resta dels dies. ●

**Un text en homenatge a l'amic Joan Liébana, que ens va deixar el 17 de juny de 2021.*

ressenyes

Defensa del territori i fronteres de la bogeria

Sara Blázquez | @sarablazquez

Pot semblar exagerat presentar una protagonista que s'instal·la en un lloc tan poc habitable com una barraca i que mig abandona una filla de 7 anys, però és així com Maica Rafecas explora els límits per apropar-se més a la vida i a les emocions a la seva primera novel·la, *El setembre i la nit* (LaBreu edicions, 2021).

La història, inspirada en el Baix Penedès, se centra en la lluita en solitari, obsessiva i, per a algunes, irracional, d'Anaïs, quan s'assabenta de la imminent expropiació de la petita vinya familiar a causa de la propera construcció d'un macropolígon. Ella es capfica en el fet que la vinya ja no és el que era i que ella també l'havia abandonat en certa manera. Per això emprèn un camí per salvar-la, alhora que s'aboca al cultiu de la vinya per justificar-se i per reivindicar-la. Adopta uns comportaments cada vegada més extrems, que no deixen ningú indiferent i que alimenten els prejudicis de l'entorn.

La defensa del territori acaba sent l'excusa

per reflexionar sobre la idea del canvi de valors amb el qüestionament de la normalitat i la bogeria com a instruments de control social i com a conceptes canviants segons la cultura i el moment històric. *On són les fronteres de la bogeria?*, apareix en alguna pàgina, i és que el debat sobre la salut mental és ben present a la novel·la. Fins i tot Elisa, la treballadora social, pensa en el moment de fer un informe: "I la paraula *passió* no es podia escriure a l'informe social. Ni *memòria*. Ni *patrimoni*".

Totes les subtrames de la història, amb un riquíssim univers femení, permeten que es posin sobre la taula qüestions com les migracions, la precarietat juvenil, la fragilitat de les relacions... Que es posin davant del mirall la pèrdua d'unes terres contra la pèrdua d'una persona, la pèrdua dels valors de la terra contra la pèrdua dels valors en les relacions personals, el mar contra la muntanya i l'interior, l'administració que protegeix les dunes contra l'admi-

LLIBRE
El setembre i la nit
Maica Rafecas
LaBreu Edicions, 2021
234 pàgines

nistració que malmet les vinyes.

Per mitjà d'una escriptura preciosa, cuidada i detallada, l'autora mostra el compromís i la lluita per uns valors en una novel·la on el paisatge és l'element clau. ●

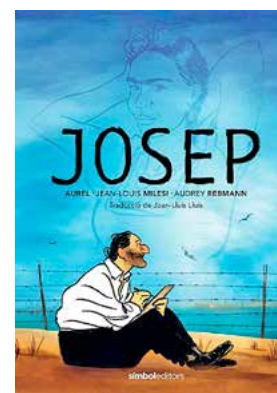
Uns traços (per) a recordar

Edu Abad Cabedo | @AbadEdu

"Tu fas caricatures perquè el que vas veure, el que tens a la memòria, t'espanta". Josep Bartolí va ser un dibuixant i pintor català, el qual visqué gairebé tot el segle XX. Irremeiablement, la seva vida va veure's condicionada pel context històric. Bartolí lluità contra el franquisme durant la Guerra Civil espanyola i, com tantes republicanes, va haver de travessar la frontera per a exiliar-se a l'Estat francès. Allà va sobreviure a set camps de concentració diferents. *Josep* tracta sobre l'estada de Bartolí en un d'aquests camps; sobre la fam, el fred i els maltractaments que s'hi ex-

perimentaven. També sobre les petites mostres d'humanitat que hi podien persistir.

La novel·la gràfica adapta el film d'animació homònim que el dibuixant francès Aurel va estrenar l'any passat. Tot i la manca d'originalitat pel que fa a l'organització dels panells, la presentació en format còmic acaba beneficiant l'obra, permetent apreciar encara més el seu vibrant i expressiu dibuix. *Josep* té aquella màgia de la narració infantil que tracta temes adults. On la caricatura serveix per a retratar la memòria i allò que cal recordar, el més bo i el que més espanta. ●

LLIBRE
Josep
Aurel, Jean-Louis Milesi i Audrey Rebmann
Traducció de Joan-Lluís Lluís
Símbol editors, 2021
151 pàgines

Neoliberalisme educatiu disfressat de progressisme

LLIBRE
El menosprecio del conocimiento
Rosa Cañadell, Albert Corominas i Nico Hirtt
Pròleg de Vera Sacristán
Icaria editorial, 2020
144 pàgines

Xavier Diez | @herodot10

En les darreres dècades els organismes econòmics internacionals tracten de transformar els sistemes educatius per posar-los al servei del sistema productiu. És una operació que, motivada per objectius lloables -reduir el fracàs escolar i estendre la postobligatòria-, ve embolcallada per una retòrica progressista, i que tanmateix, busca la banalització de la ciència i les humanitats, i aposta per unes "competències bàsiques" que Jaume Aulet defineix irònicament com a "el que és bàsic per competir".

En aquest llibre a sis mans, Nico Hirtt, un re-

putat expert europeu analitza què són i què persegueixen les competències -un ensenyament de baix cost-, el catedràtic Albert Corominas dissectiona implacablement els mecanismes intel·lectuals que porten a avaluar i desdemocratitzar l'educació europea, i Rosa Cañadell analitza els mecanismes de privatització dels sistemes educatius experimentats durant aquestes dècades.

El volum, breu, representa un text imprescindible per comprendre el rerefons dels canvis educatius dels últims temps. ●

/ SAMUEL
SCHALCH
@SamuelSchalch

Priscillia Ludosky,
activista del
moviment
Armillles Grogues

Fa tres anys d'ençà que va reclamar per escrit que el govern francès disminuís les taxes sobre la benzina. L'èxit d'aquella petició va fer que convoqués amb el transportista Éric Drouet una marxa per París el 17 de novembre de 2018. Així és com Priscillia Ludosky – batejada com la “Pasionaria de les Armilles Grogues” per la revista *Elle*– va esdevenir el rostre més popular d'un moviment que, segons el filòsof Jacques Rancière, va cristal·litzar en “un gran exercici d'acció col·lectiva en defensa del dret de qualsevol persona a decidir sobre els assumptes que l'afecten”. Tot i que les han reprimat amb duresa, les mobilitzacions de les Armilles van evidenciar la necessitat d'assolir una democràcia directa i avançar cap a la justícia ambiental. Així ho analitza Ludosky (Clamart-Alts del Sena, 1985) en el llibre *Ensemble, nous demandons justice - Pour en finir avec les violences environnementales* (Massot Editions, 2020), que amb l'eurodiputada Marie Toussaint planteja les bases d'un nou ordre basat en la protecció del medi i les llibertats col·lectives.

“Per assolir victòries, les lluites han d'estar connectades”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

El 29 de maig de 2018 vas presentar una petició en línia per exigir que el govern d'Emmanuel Macron reduís l'impost sobre els carburants. Què et va empènyer a fer-ho?

Considerava que era una mesura injusta i punible, perquè agreujava la carestia de les classes populars i no responia a cap mostra de transparència ni d'exemplaritat per part de l'executiu.

Haver treballat al banc BNP Paribas va fer-te adonar de l'impacte d'aquella decisió?

Ja n'era conscient, perquè provinc d'una família de Martinica, on les desigualtats són majors que en altres indrets, i visc a Savigny-le-Temple, un departament dels suburbis de París on la pobresa es viu de prop. Però haver estat en una entitat financera va ratificar-me en la idea que, qui més diners té, més privilegis gaudeix per decidir sobre els nostres afers.

Augmentar l'impost als combustibles fòssils no era positiu per pal·liar els seus impactes nocius?

La qüestió és que perjudicava els residents de les petites ciutats franceses, que depenen dels seus cotxes per viure. Per això la petició proposava distribuir la taxa entre els principals actors de la contaminació, com són els aeris i marítims, reduir l'IVA als automobilistes –es pretenia apujar-lo un 60%– i, en paral·lel, desenvolupar un pla per afavorir el transport públic. És fals que no vulguem pagar impostos, però volem saber on van, ja que a moltes localitats no tenim enllumenat públic, escoles bressol o altres serveis bàsics.

D'alguna manera, doncs, la petició impugnava les polítiques de l'Estat francès?

Sens dubte, perquè davant de l'actual crisi climàtica, cal enderrocar el mite del creixement il·limitat que els explotadors de la Terra han alimentat segons la teoria que la riquesa pot escampar-se de forma infinita. Enfront d'això, cal transitar cap a una energia més neta sense empobrir les capes més precàries de

la població. Podem penalitzar els ecocides, aturar la producció de vehicles amb petroli i, alhora, oferir programes a les escoles perquè els joves es comprometin amb aquest horitzó de justícia ambiental.

La teva petició, sostinguda per un milió de signatures, no va ser corresposta amb mesures prou ambicioses i això va desencadenar el moviment Armilles Grogues, símbol de la indumentària que cal posar-se quan tens un incident viari. Estàs satisfeta dels resultats?

Vam aconseguir que entre l'octubre de 2019 i el juny de 2020 se celebrés la Convenció Ciutadana pel Clima (CCC). Una experiència democràtica sense precedents que, de la mà d'un grup d'experts en ecologia, economia, democràcia participativa i assumptes socials,

va llançar fins a 149 propostes, entre les quals que el 2030 s'hagi reduït un 40% les emissions de gasos d'efecte hivernacle. De la Convenció ha nascut una entitat que fiscalitza i pressiona perquè s'implementin aquestes propostes.

La qüestió rau en la manca de poder deliberatiu de la ciutadania?

Aquest és el debat de fons, i en relació amb això, les Armilles Grogues exigim

eines democràtiques com el referèndum d'iniciativa ciutadana, assemblees obertes on la població pugui adoptar acords vinculants i que, en els mètodes d'elecció, es reconegui l'abstenció, el vot en blanc i la implantació de jurat popular en la majoria de judicis. Ara bé, per assolir aquestes victòries, les lluites han d'estar connectades. I avui no ho estan prou.

El darrer any, el moviment ha tornat als carrers per reclamar una sortida justa a la crisi sanitària. En el teu cas, quin paper hi tens?

Ara estic més centrada en un projecte de productes d'aromateràpia, he obert la consultoria Nexus, que dona suport a activistes i denunciants, i amb l'eurodiputada Marie Toussaint organitzem xerrades per difondre els principis de la justícia ambiental. ●